MESTSKÝ ÚRAD V ŽILINE

Materiál na rokovanie
Mestského zastupiteľstva v Žiline

K bodu programu

Stratégia integrácie cudzincov v meste Žilina na obdobie rokov 2026-2036

Materiál obsahuje:

1. Návrh na uznesenie
2. Dôvodová správa
3. Materiál
4. Príloha/y

Materiál sa odporúča prerokovať v komisii:

-

Predkladá:

Mgr. Peter Fiabáne
primátor mesta

Zodpovedný za vypracovanie:

Mgr. Katarína Praženicová
Vedúca odboru sociálneho a bytového

Žilina, 23.06.2026

NÁVRH NA UZNESENIE

Uznesenie č.__/2026

Mestské zastupiteľstvo v Žiline

I. *schvaľuje*

1 . Stratégiu integrácie cudzincov v meste Žilina na obdobie rokov 2026-2036

DÔVODOVÁ SPRÁVA

Podľa údajov Úradu hraničnej a cudzineckej polície Prezídia PZ SR vzrástol počet cudzincov za posledných 10 rokov o približne 8,5-tisíca. Tento demografický trend a narastajúci počet cudzincov v Žiline prinášajú nové výzvy aj príležitosti, ktoré si vyžadujú komplexný a systematický prístup k integrácii.

Predkladaná stratégia je prvým koncepčným dokumentom mesta, ktorý funguje ako otvorený a flexibilný nástroj, pripravený na priebežnú aktualizáciu podľa vývoja situácie.

Po vypuknutí vojny na Ukrajine 24. februára 2022 mesto Žilina v spolupráci s ďalšími organizáciami promptne zareagovalo a zabezpečilo utečencom ubytovanie, základnú podporu a podmienky na ich prijatie. V priestoroch VKC Poštová vzniklo mestské Centrum podpory a informácií, kde svoje pracoviská zriadilo aj oddelenie cudzineckej polície PZ Žilina, Migračný úrad MV SR, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, Slovenská humanitná rada a ďalšie pomáhajúce organizácie.

V rámci Národného projektu integrácie príslušníkov tretích krajín vrátane migrantov (realizovaného od novembra 2024 do decembra 2025) otvoril Úrad vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR) dňa 17. marca 2025 **Centrum informácií a podpory „Žilinský Maják**“ v priestoroch na Hornom vale. UNHCR zabezpečilo materiálno-technické vybavenie centra vrátane nábytku, interaktívnych tabúľ, notebookov a tabletov v celkovej hodnote presahujúcej 48 000 eur. Mesto Žilina investovalo do rozšírenia a rekonštrukcie priestorov približne 13 000 eur, pričom tieto náklady mu boli následne refundované z prostriedkov spomínaného národného projektu.

Od 01.januára 2026 bola integrácia cudzincov organizačne presunutá pod Odbor sociálny a bytový. 01.03.2026 nastúpil nový zamestnanec na pozíciu – koordinátor integrácie cudzincov.

Hlavným cieľom „Žilinského Majáku“ je vytvoriť dostupné kontaktné miesto poskytujúce komplexnú podporu cudzincom pri adaptácii na život v Slovenskej republike a podporovať ich aktívne začlenenie do spoločenského, ekonomického a komunitného života mesta.

Žilina je súčasťou **„Siete centier – Bezpečný bod pre utečencov a cudzincov“,** ktoré vytvorila Únia miest v roku 2025.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v súčasnosti pripravuje výzvu na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok s názvom „Podpora dlhodobej integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín na území SR“. Oprávneným užívateľom môže byť výhradne **konzorcium subjektov**, ktoré realizujú aktivity zamerané na dlhodobú integráciu cudzincov. **Lead partnerom** tohto konzorcia musí byť mesto, ktoré má vypracovaný strategický dokument integrácie cudzincov.

Predkladaný materiál nebol prerokovaný v komisiách Mestského zastupiteľstva v Žiline.

Stratégia integrácie cudzincov v meste Žilina na obdobie rokov 2026-2036

Mesto Žilina

Obsah

Úvod ... 5

1. Súčasný stav ... 5

2. Základné pojmy ... 7

3. Cieľové skupiny cudzincov žijúcich v Meste Žilina ... 8

4. Analytická časť ... 11

5. Strategické dokumenty ... 18

6. Siete centier – Bezpečný bod ... 19

7. Centrum informácií a podpory „Žilinský Maják“ ... 20

8. Zber dát a mapovanie ... 25

9. Kľúčové oblasti zamerané na integráciu cudzincov ... 27

9.1 Vzdelávanie detí a mládeže ... 27

9.2 Bývanie ... 34

9.3 Sociálna a zdravotná starostlivosť ... 35

9.4 Zamestnanosť ... 36

9.5 Komunitné aktivity, budovanie vzťahov ... 38

10. Spolupráca subjektov zaoberajúcich sa integráciou cudzincov ... 39

10.1 Diecézna charita Žilina – Centrum podpory sv. Bakhity ... 39

10.2 Človek v ohrození, n. o. ... 42

10.3 Občianske združenie Ukrajinský dom Žilina ... 45

10.4 Slovenská humanitná rada ... 47

10.5 Platforma rodín detí so zdravotným znevýhodnením ... 51

10.6 Centrum pre výskyt etnicity a kultúry CVEK ... 54

Záver ... 58

Úvod

Mesto Žilina sa v posledných rokoch postupne stáva miestom, ktoré čelí novým sociálnym a demografickým výzvam súvisiacim s rastúcou prítomnosťou cudzincov. Tento vývoj je prirodzeným dôsledkom ekonomických, vzdelávacích aj geopolitických zmien a predstavuje zároveň výzvu aj príležitosť pre ďalší rozvoj mesta.

Prítomnosť cudzincov už nie je krátkodobým javom, ale stabilnou súčasťou života mesta. Cudzinci vstupujú do rôznych oblastí – pracovného trhu, školského systému, bývania, verejného priestoru aj komunitného života. Tento vývoj si vyžaduje systematickú reakciu zo strany samosprávy, ktorá bude koordinovaná, dátovo podložená a zameraná na dlhodobú udržateľnosť.

Cieľom tohto dokumentu je vytvoriť základnú stratégiu pre mesto Žilina, z ktorej budú následne vyplývať jednotlivé kroky v oblasti integrácie cudzincov, prevencie sociálnych rizík a podpory inkluzívneho komunitného prostredia. Dokument má slúžiť ako pracovný nástroj pre vedenie mesta, odborné útvary mestského úradu, školy, bezpečnostné zložky a ďalších partnerov, ktorí sa podieľajú na riešení tejto témy.

Základným zámerom dokumentu nie je len popísať aktuálnu situáciu, ale najmä:

- pomenovať hlavné trendy a výzvy,
- identifikovať slabé miesta systému,
- nastaviť spoluprácu medzi aktérmi,
- navrhnúť konkrétne opatrenia,
- vytvoriť rámec pre dlhodobé riadenie integrácie cudzincov v meste.

Dokument vychádza z princípu, že integrácia cudzincov nie je len otázkou sociálnej politiky, ale prierezovou témou, ktorá zasahuje oblasti bývania, školstva, bezpečnosti, prevencie, komunikácie a komunitného rozvoja. Jeho cieľom je prispieť k tomu, aby sa Žilina rozvíjala ako bezpečné, stabilné a sociálne súdržné mesto, ktoré dokáže reagovať na meniace sa podmienky a potreby svojich obyvateľov.

1. Súčasný stav

Žilina patrí medzi najvýznamnejšie mestá v Slovenskej republike. Je to štvrté najväčšie mesto na Slovensku. Je krajským mestom a sídlom Žilinského samosprávneho kraja.

Leží v Žilinskej kotline na sútoku troch riek, Váhu, Kysuce a Rajčanky, na križovatke medzinárodných cestných trás E 50 a E/75, spájajúcich sever Európy s juhom a východ so západnou časťou nášho kontinentu, a im podobných železničných trás. Jej rozloha je 80,03 km² a nadmorská výška Mariánskeho námestia (historického centra) je 345 m n. m. Mesto Žilina spolu s mestskými časťami hraničí s obcami Horný Hričov, Divinka, Divina, Teplička nad

Váhom, Mojš, Stráňavy, Višňové, Rosina, Turie, Porúbka, Lietava, Lietavská Lúčka, Brezany, Hôrky, Bitarová a Ovčiarsko.

Podľa oficiálnych údajov mesto Žilina evidovalo k 31. decembru 2025 celkovo **80 112 obyvateľov s trvalým pobytom** . Dlhodobejší vývoj poukazuje na mierne kolísanie počtu obyvateľov, pričom v roku 2022 malo mesto 80 994 obyvateľov a v roku 2023 približne 80 342 obyvateľov. Tento trend naznačuje stagnáciu až mierny pokles počtu obyvateľov, ktorý je typický pre viaceré mestá na Slovensku.

Územne je mesto členené na mestské časti: Bánová, Bôrik, Brodno, Budatín, Bytčica, Hájik, Hliny, Mojšova Lúčka, Považský Chlmec, Rosinky, Solinky, Staré mesto, Strážov, Trnové, Vlčince, Vranie, Zádubnie, Zástranie, Závodie a Žilinská Lehota, pričom najväčšie koncentrácie obyvateľstva sa nachádzajú najmä v sídliskových častiach ako Vlčince (viac ako 17 000 obyvateľov) a Solinky (viac ako 11 000 obyvateľov) . Táto štruktúra je dôležitá aj z pohľadu plánovania integračných a komunitných opatrení, keďže jednotlivé mestské časti vykazujú odlišnú sociálnu dynamiku.

Mesto Žilina je dnes moderným priemyselným, dopravným, obchodným, turistickým a kultúrnym strediskom Žilinského kraja.

Miestne školstvo sa postupne rozrastalo na všetkých úrovniach. Už v roku 1960 sa do mesta z Prahy presídlila Vysoká škola dopravy a spojov, dnešná Žilinská univerzita. Popri materských a základných školách neskôr pribudli rozmanité stredné, odborné a umelecké školy. Sieť vzdelávacích inštitúcií sa v roku 1990 ďalej rozšírila o cirkevné školy, obchodnú akadémiu, štátne gymnázium či belgické lýceum.

Pre rozvoj kultúry vznikli kultúrne organizácie ako napr. mestské divadlo, mestské múzeum, ktoré je v súčasnosti známe pod názvom Považské múzeum, so sídlom v Budatínskom zámku. Profesionálny Štátny komorný orchester a Žilinský zmiešaný zbor vystupuje v Dome umenia Fatra. Medzi kultúrne inštitúcie patrí aj Dom odborov, Žilinská hvezdáreň, Krajské kultúrne stredisko v Žiline, Mestská knižnica v Žiline, Považská galéria umenia v Žiline doplnená v súčasnosti o neštátne galérie, Mestské divadlo, Bábkové divadlo, folklórne súbory Rozsutec, Stavbár, Kultúrne centrá Stanica, Nová synagóga Žilina, Centrum Labyrint Žilina a iné.

V cestnej automobilovej doprave je zásadným prvkom rozvoja infraštruktúry dobudovanie diaľnice D1 na úsekoch Hričovské Podhradie – Lietavská Lúčka – Dubná Skala a D3 na úseku Strážov – Brodno. V roku 2025 otvorili tunel Višňové, najdlhší cestný diaľničný dvojrúrový tunel na Slovensku s dĺžkou 7 445 metrov, ktorý sa nachádza na diaľnici D1 na úseku Lietavská Lúčka – Dubná Skala. Tento tunel odľahčil intenzitu dopravy na ceste I/18 na horskom priechode pod hradom Strečno na ceste medzi Žilinou a Martinom.

Železničná doprava je v Žiline veľmi frekventovaná, čo spôsobuje križovanie železničných tratí E 42 a E 52, ktoré plnia funkciu medzinárodných magistrál.

V blízkosti Žiliny sa vybudovalo regionálne letisko v neďalekej obci Dolný Hričov, ktoré má štatút verejného medzinárodného letiska. Pomáha rozvoju medzinárodných stykov i vnútroštátneho obchodu. [1]

Mesto zriadilo v roku 2017 **Nadáciu mesta Žilina**[2], ktorá podporuje najmä aktivity zamerané na pomoc a podporu zraniteľných skupín, seniorov, ľudí so zdravotným postihnutím alebo ľudí v núdzi. Nadácia okrem iného podporila najmä v roku 2022 aktivity zamerané na pomoc ľuďom utekajúcim pred vojnovým konfliktom z Ukrajiny.

2. Základné pojmy

Cudzinec - podľa zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov je každý, kto nie je štátnym občanom Slovenskej republiky. V rámci pojmu cudzinec je však potrebné rozlišovať medzi:

občan EÚ / EHP - *cudzinec*, ktorý je občanom členského štátu Európskej únie, Európskeho hospodárskeho priestoru a Švajčiarskej konfederácie,

štátny príslušník / občan tretej krajiny - *cudzinec*, ktorý je štátny príslušník krajiny, ktorá nie je členským štátom Európskej únie, iným zmluvným štátom Dohody o Európskom hospodárskom priestore alebo Švajčiarskou konfederáciou alebo ide o osobu bez štátnej príslušnosti,

žiadateľ o azyl -*cudzinec*, ktorý podľa zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle požiada na útvare Policajného zboru, zodpovednom za prijatie žiadosti o azyl, o udelenie azylu na území Slovenska,

azylant -*cudzinec*, ktorému bola podľa zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle v znení neskorších predpisov poskytnutá medzinárodná ochrana vo forme azylu, pretože má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z dôvodov, uvedených v medzinárodnej zmluve alebo v osobitnom predpise z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd,

cudzinec s udelenou doplnkovou ochranou - *cudzinec*, ktorému podľa zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle v znení neskorších predpisov poskytla Slovenská republika doplnkovú ochranu v prípade, že sa žiadateľovi neudelil azyl, avšak sú vážne dôvody domnievať sa, že by bol v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia,
rozdielom pri udeľovaní azylu a poskytovaní doplnkovej ochrany je čas, na ktorý sa ochrana udeľuje a typ pobytu, ktorý sa s danými formami medzinárodnej ochrany viaže. V prípade

[1] https://zilina.sk/wp-content/uploads/2024/01/Spolocny-PHRSR-Zilina-2023_2032_19.1.2024.pdf

[2] https://nadacia.zilina.sk/

azylu ide o trvalý pobyt cudzinca na území SR, v prípade doplnkovej ochrany ide o prechodný pobyt na dobu jedného roka, ktorý možno opäť predĺžiť,

maloletý bez sprievodu - *cudzinec*, ktorý podľa zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele nie je občan SR a nachádza sa na území SR bez sprievodu rodiča alebo inej plnoletej fyzickej osoby, ktorej by mohlo byť dieťa zverené do osobnej starostlivosti,

utečenec- cu*dzinec*, ktorý uteká z vlastnej krajiny, pretože je v nej prenasledovaný podľa dôvodov uvedených v Dohovore o právnom postavení utečencov z roku 1951 (Ženevský dohovor), alebo má oprávnené obavy, že bude prenasledovaný, a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do vlastnej krajiny. V slovenskom právnom poriadku bol pojem utečenec nahradený pojmom azylant,

integrácia
integrácia je obojstranný proces vzájomného uznania a rešpektovania cudzincov a domáceho obyvateľstva. Ide o obojstranný proces, ktorý od cudzincov vyžaduje osvojenie si práv a povinností prijímacieho štátu a na druhej strane sa od prijímacieho štátu žiada vytvorenie podmienok pre úspešné začlenenie cudzincov do spoločnosti. Reálna integrácia sa odohráva priamo v zamestnaní, komunitách, školách, susedstvách, reštauráciách, bytových domoch, ubytovniach a pod.,

migrácia / migrant

migrant je osoba, ktorá z akýchkoľvek dôvodov dočasne alebo trvalo zmenila miesto svojho trvalého, respektíve obvyklého pobytu buď z jednej časti krajiny do inej (vnútroštátna migrácia) alebo z jednej krajiny do druhej (medzinárodná, resp. zahraničná migrácia).
Slovenský právny poriadok však nepoužíva pojem migrant, ale cudzinec. Medzinárodná migrácia môže mať rôzne podoby. Najjednoduchšie rozdelenie medzinárodnej migrácie je na *legálnu* a *nelegálnu.* Legálna migrácia je vstup do krajiny (prekročenie hraníc) s platnými dokladmi, vízom, alebo príslušným povolením na pobyt. Nelegálna migrácia je vstup do danej krajiny bez platných dokladov, bez platného víza, alebo bez povolenia na pobyt.

3. Cieľové skupiny cudzincov žijúcich v Meste Žilina

Občania Európskej únie

Občan Európskej únie (ďalej len „ občan EÚ“) je povinný do 10 pracovných dní odo dňa vstupu na územie Slovenska ohlásiť začiatok a miesto svojho pobytu na cudzineckej polícii podľa miesta bydliska. Občan EÚ, ktorý sa na Slovensku zdržiava dlhšie ako tri mesiace, je povinný požiadať o registráciu pobytu do 30 dní od uplynutia troch mesiacov odo dňa vstupu na územie Slovenskej republiky.

Títo občania majú rovnaké práva ako aj občania Slovenskej republiky (právo na život, zamestnanie či vzdelanie). Na území SR sa môžu zdržiavať bez registrácie až 90 dní, v prípade dlhšieho pobytu musia podstúpiť proces registrácie na príslušnom útvare cudzineckej polície.

Ak chce ostať dlhšie ako 3 mesiace, musí spĺňať aspoň jednu z týchto podmienok:

- zamestnaný na území SR,
- samostatne zárobkovo činná osoba na území SR,
- študuje na základnej škole, strednej škole alebo vysokej škole v SR, je u neho predpoklad, že sa zamestná,
- má dostatočné zdroje pre seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém pomoci v hmotnej núdzi SR počas obdobia ich pobytu a majú zdravotné poistenie na území SR,
- je rodinným príslušníkom občana EÚ, ktorého sprevádza alebo sa k nemu pripája a ktorý spĺňa vyššie uvedené podmienky[3]

Štátni príslušníci tretích krajín

Štátnym príslušníkom tretej krajiny je každý, kto nie je štátnym občanom Slovenskej republiky ani občanom Únie. Štátnym príslušníkom tretej krajiny sa rozumie aj osoba bez štátnej príslušnosti. Pre nich sú pravidlá oveľa prísnejšie, aby tu mohli legálne žiť, potrebujú získať určitý typ pobytu.

Prechodný pobyt sa udeľuje vždy za určitým účelom a každý cudzinec z tretej krajiny môže mať len jeden účel pobytu. Tými sú najčastejšie – zamestnanie, podnikanie, štúdium, osobitné činnosti, výskum a vývoj, zlúčenie rodiny, pobyt osoby so statusom zahraničného Slováka, pobyt osoby, ktorá má uznaný dlhodobý pobyt na území členského štátu EÚ. Na tento pobyt neexistuje právny nárok, štát ho môže, ale nemusí udeliť. Zvyčajne sa udeľuje na 2-5 rokov. Prechodný pobyt môže byť prvýkrát udelený na rôzne dlhý čas, obvykle na dva až päť rokov v závislosti od účelu pobytu. Prechodný pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny po dobu jeho platnosti oprávňuje legálne sa zdržiavať na území Slovenska, cestovať do zahraničia a vracať sa na Slovensko.

Trvalý pobyt oprávňuje cudzinca dlhodobo sa zdržiavať na území SR a na cesty do zahraničia a naspäť. Je to stabilnejší typ pobytu, ktorý sa udeľuje cudzincom na dobu dlhšiu ako prechodný pobyt. Cudzinci s trvalým pobytom majú vo väčšine oblastí života zhodné práva a povinnosti ako občania SR (napr. zamestnávanie, zdravotná starostlivosť, sociálne veci, verejný život na regionálnej úrovni).

[3] 1 Zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov, dostupné na 404/2011 Z. z. Zákon o pobyte cudzincov | Aktuálne znenie

Existujú tri typy trvalého pobytu trvalý pobyt na päť rokov, trvalý pobyt na neobmedzený čas a dlhodobý pobyt. Podmienky udelenia trvalého pobytu sú pomerne komplexné a prísne.

Tolerovaný pobyt je typ pobytu, ktorý je udeľovaný cudzincom v špecifických životných situáciách, napríklad ak existuje administratívna prekážka ich vyhostenia, ak ich vyhostenie nie je možné a zaistenie nie je účelné, ďalej napríklad maloletým osobám nájdeným na území SR. Tolerovaný pobyt môže byť tiež udelený, ak si to vyžaduje rešpektovanie súkromného a rodinného života cudzinca. Tolerovaný pobyt je udeľovaný aj osobám, ktoré sa na Slovensku registrujú na dočasné útočisko, teda odídencom.

Utečenci a odídenci sú ľudia, ktorí zo svojich krajín odchádzajú nedobrovoľne, teda utekajú pred nejakým ohrozením – pred vojnou, bezprávím, prenasledovaním a pod. Vo februári 2022 aj na Slovensko začali prichádzať veľké počty ľudí, ktorí utekali pred vojnou na Ukrajine a vtedy bol prvýkrát aktivovaný štatút odídenca, ktorý sa vzťahuje práve na ľudí utekajúcich pred vojnou z Ukrajiny a je odlišný od statusu ostatných utečencov. Pojem utečenec sa používa v medzinárodnom kontexte, avšak slovenská legislatíva takýto pojem nepozná. Na Slovensku sa používa pojem osoba s udelenou medzinárodnou ochranou, čím sa myslia utečenci, a aj tento pojem zahŕňa niekoľko ďalších kategórií:

Žiadateľ o azyl je osoba, ktorá na Slovensku požiadala o udelenie azylu. Konanie o udelení či neudelení azylu je pomerne komplikované a zahŕňa rôzne úrovne preverovania dôvodov, ktoré žiadateľ uvádza ako príčinu svojho núteného odchodu z rodnej krajiny. Žiadatelia o azyl na rozhodnutie o ich žiadosti väčšinou čakajú v tzv. pobytových táboroch.

Azylant je osoba, ktorej bol udelený azyl. Azylant získava trvalý pobyt a po štyroch rokoch pobytu na Slovensku môže žiadať o občianstvo SR. Vďaka svojmu trvalému pobytu sa stáva plnoprávnym obyvateľom mesta/obce, kde žije (podľa zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení). Migračný úrad môže azylantom poskytnúť istú mieru integračnej podpory (podľa §28 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle) – finančnú podporu (buď jednorazovú, alebo opakovanú po dobu 6 mesiacov), kurz základov slovenského jazyka, psychologické alebo iné poradenstvo, kurz kultúrnej orientácie a/alebo ubytovanie v integračnom stredisku.

Osoba, ktorej bol na Slovensku udelený azyl, má právo legálne sa zdržiavať na území Slovenskej republiky, pracovať, študovať a využívať zdravotné a sociálne zabezpečenie. Napriek tomu sa na azylantov vzťahujú aj určité obmedzenia. Dôležitým obmedzením sú najmä cesty do krajiny pôvodu. Ak azylant dobrovoľne cestuje do krajiny, pred ktorou žiadal ochranu, môže to vyvolať pochybnosti o tom, či dôvody na udelenie azylu stále existujú. V niektorých prípadoch to môže viesť aj k začatiu konania o odňatí azylu. Azylant spravidla nemôže využívať ochranu orgánov svojej domovskej krajiny, napríklad požiadať o vydanie národného pasu na ambasáde svojej krajiny. Pri cestovaní do iných krajín je potrebné rešpektovať vízové a vstupné podmienky konkrétneho štátu. Azylanti zvyčajne cestujú s cestovným dokladom vydaným Slovenskou republikou pre utečencov, nie s pasom krajiny pôvodu.

Osoba s doplnkovou ochranou - ak žiadateľ nespĺňa podmienky na udelenie azylu, môže jej byť udelená doplnková ochrana, teda prechodný pobyt na 1 rok a následne je možné ju predĺžiť opakovane o dva roky na území SR s možnosťou predlžovania. Doplnková ochrana môže byť udelená tým žiadateľom o azyl, u ktorých sú vážne dôvody domnievať sa, že by im pri návrate do ich krajiny pôvodu reálne hrozilo vážne bezprávie.

Odídenec je osoba, ktorej bolo poskytnuté tzv. dočasné útočisko, teda tzv. tolerovaný pobyt. Poskytovanie tejto formy medzinárodnej ochrany bolo do zákona o azyle aktivované 26. februára 2022 v reakcii na vypuknutie vojny na Ukrajine a príchod veľkých počtov ľudí z Ukrajiny na naše územie. Pre ľudí utekajúcich pred vojnou z Ukrajiny je to v súčasnosti najjednoduchší spôsob získania legálneho pobytu na Slovensku a nevyžaduje si zdĺhavé procedúry. Tento štatút dáva odídencom právo na vstup na trh práce, vzdelávanie, ako aj prístup k zdravotnej starostlivosti.

4. Analytická časť

Analýza súčasného stavu v meste Žilina poukazuje na výraznú dynamiku vývoja v oblasti prítomnosti cudzincov, ktorá nadobúda v posledných rokoch zásadný význam z hľadiska fungovania mesta, jeho verejných služieb a sociálnej stability.

Obrázok č. 1 – Cudzinci v meste Žilina podľa krajiny pôvodu k 31.12.2025

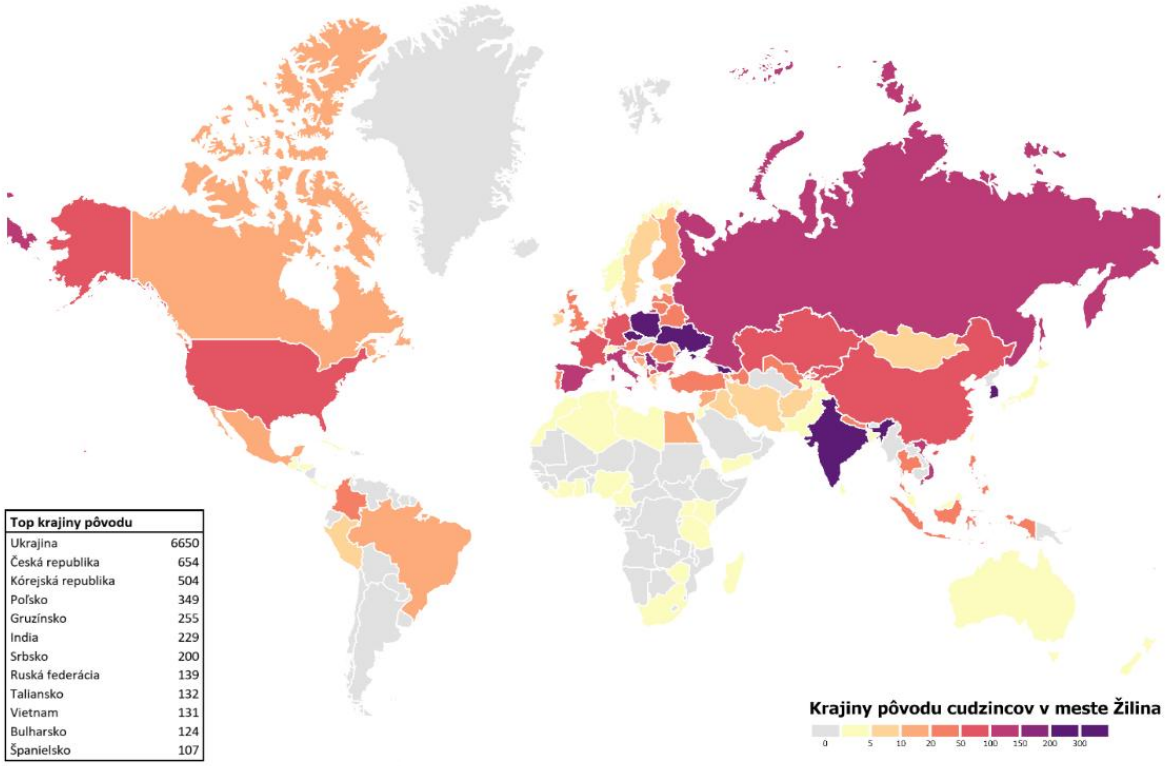

Top krajiny pôvodu	
Ukrajina	6650
Česká republika	654
Kórejská republika	504
Poľsko	349
Gruzínsko	255
India	229
Srbsko	200
Ruská federácia	139
Taliansko	132
Vietnam	131
Bulharsko	124
Španielsko	107

Zdroj: Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru SR

Tabuľka č. 1 Demografický vývoj počtu cudzincov s pobytom v Žiline v rokoch 2016 – 2025 k 31.12.2025

Rok	Celkový počet cudzincov
2016	2 574
2022	7 637
2023	8 722
2024	10 349
2025	11 047

Zdroj: Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru SR

Počet cudzincov v Žiline vykazuje za posledné roky výrazne rastúci trend. Na základe údajov Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru SR (ďalej len „Cudzinecká polícia"), možno konštatovať, že počet cudzincov s platným pobytom na území mesta vykazuje v období rokov 2016 až 2025 kontinuálny rast, ktorý sa po roku 2022 výrazne zrýchlil a nadobudol kvalitatívne nový rozmer.

V roku 2016 evidovalo mesto Žilina 2 575 cudzincov, zásadný zlom však nastal v roku 2022, keď počet cudzincov medziročne vzrástol na 7 637 osôb. Tento vývoj bol priamo ovplyvnený geopolitickou situáciou a príchodom odídencov z Ukrajiny. V nasledujúcich rokoch sa tento trend nielenže nezastavil, ale pokračoval ďalším rastom, pričom v roku 2023 bolo evidovaných 8 772 cudzincov, v roku 2024 už 10 349 a v roku 2025 dosiahol ich počet 11 047 osôb. Celkovo tak za sledované obdobie došlo k nárastu o 8 473 osôb, čo predstavuje viac ako štvornásobné zvýšenie oproti východiskovému stavu.

Graf č. 1 Vývoj počtu cudzincov v meste Žilina k 31.12.2025

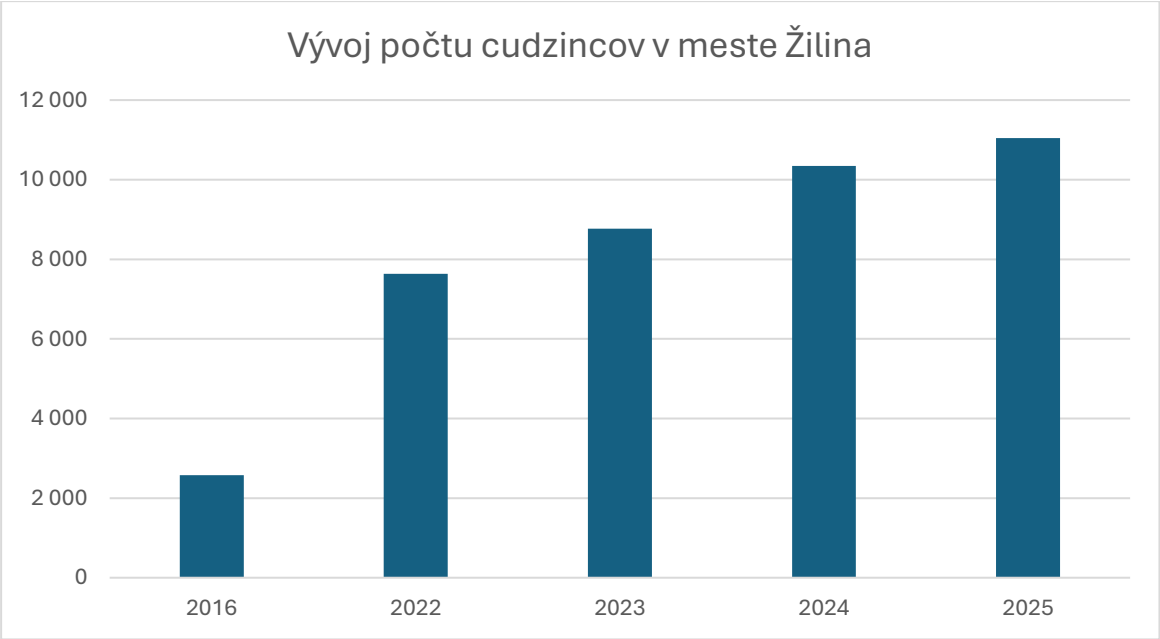

Zdroj: Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru SR

Z pohľadu podielu na celkovej populácii mesta ide o výraznú zmenu demografickej štruktúry. Pri počte približne 80 000 obyvateľov predstavujú cudzinci približne 13 až 14 % populácie mesta. Tento podiel má priamy dopad na plánovanie a poskytovanie verejných služieb, ako aj na celkovú sociálnu dynamiku mesta.

Tabuľka č. 2. Demografické zloženie cudzincov podľa vekových kategórií a pohlavia k 31.12.2025

Kategória	Podkategória	Počet osôb
Pohlavie	Muži	6 350
	Ženy	4 697
Vek	Dospelí (18+)	9 509
	Neplnoletí (U18)	1 538

Zdroj: Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru SR

Táto tabuľka detailne rozoberá zloženie cudzincov z hľadiska ich pohlavia a veku. Celkovo zachytáva **11 047 osôb**, čo presne zodpovedá údajom pre rok 2025 z predchádzajúcej tabuľky.

Graf č. 2 Počet cudzincov podľa pohlavia v meste Žilina k 31.12.2025

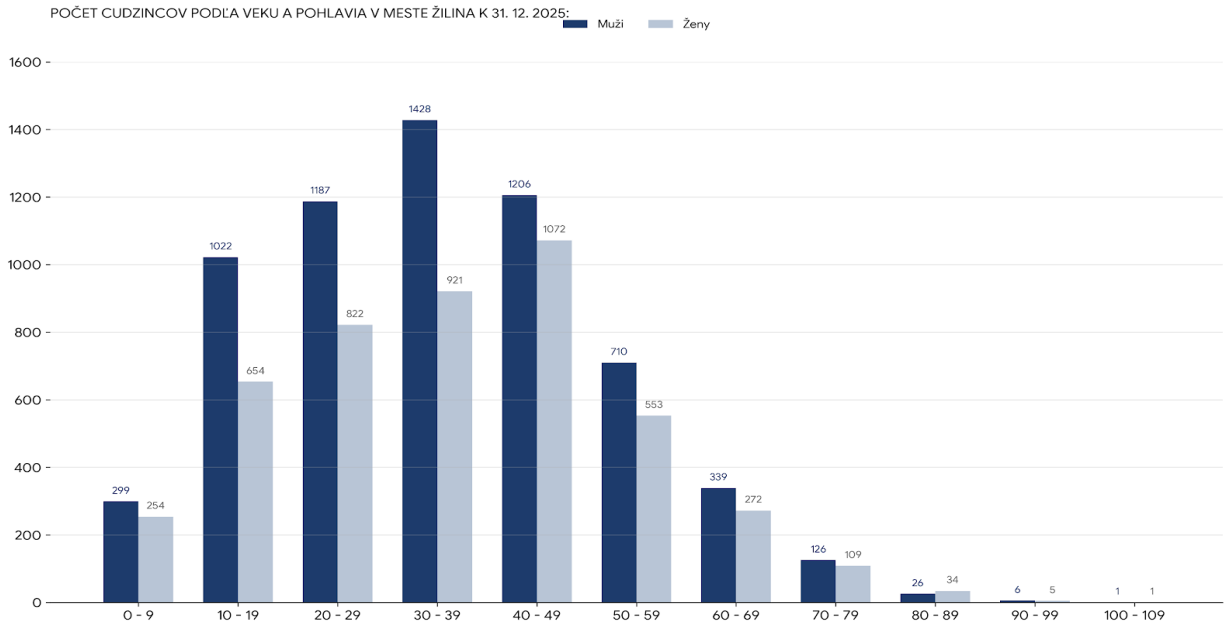

Zdroj: Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru SR

Tabuľka č. 3 Počet cudzincov podľa veku a pohlavia v meste Žilina k 31.12.2025

Veková skupina	Muži	Ženy	Spolu
0 – 9	299	254	553
10 – 19	1 022	654	1 676
20 – 29	1 187	822	2 009
30 – 39	1 428	921	2 349
40 – 49	1 206	1 072	2 278
50 – 59	710	553	1 263
60 – 69	339	272	611
70 – 79	126	109	235
80 – 89	26	34	60
90 – 99	6	5	11
100 – 109	1	1	2

Zdroj: Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru SR

Najviac cudzincov je vo veku 30 – 39 rokov (2 349 osôb), tesne nasleduje skupina 40 – 49 rokov (2 278 osôb). Cudzinci vo veku 20 – 49 rokov tvoria až 60 % celej populácie cudzincov (6 636 osôb). Mladí ľudia do 19 rokov predstavujú 20,2 % (2 229 osôb), pričom výraznú časť tvorí mládež vo veku 10 – 19 rokov. Počet seniorov nad 60 rokov je nízky, tvorí iba 8,3 % (919 osôb). V meste žijú aj dvaja cudzinci nad 100 rokov. Muži číselne dominujú takmer vo všetkých vekových kategóriách. Najväčší rozdiel je v kategórii 10 – 19 rokov, pripadá na 1 022 mužov len 654 žien. Jedinou výnimkou je kategória 80 – 89 rokov, kde ženy s počtom 34 mierne prevyšujú mužov (26 osôb).

Komunita cudzincov v Žiline je mladá a ekonomicky aktívna. Dominujú v nej muži v produktívnom veku. Relatívne vysoký počet detí a mládeže (nad 2 200 osôb) zároveň naznačuje prítomnosť celých rodín, čo zvyšuje nároky na miestnu školskú infra štruktúru.

Tabuľka č. 4 Počet cudzincov podľa pobytu v meste Žilina vrátene dočasného útočiska k 31.12.2025

Druh pobytu	Počet osôb	Podiel (%)
Tolerovaný pobyt (+ dočasné útočisko)	4 464	40,40%
Prechodný pobyt	3 661	33,10%
Trvalý pobyt	2 922	26,50%

Zdroj: Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru SR

Graf č. 3 Počet cudzincov podľa typu pobytu v meste Žilina k 31.12.2025

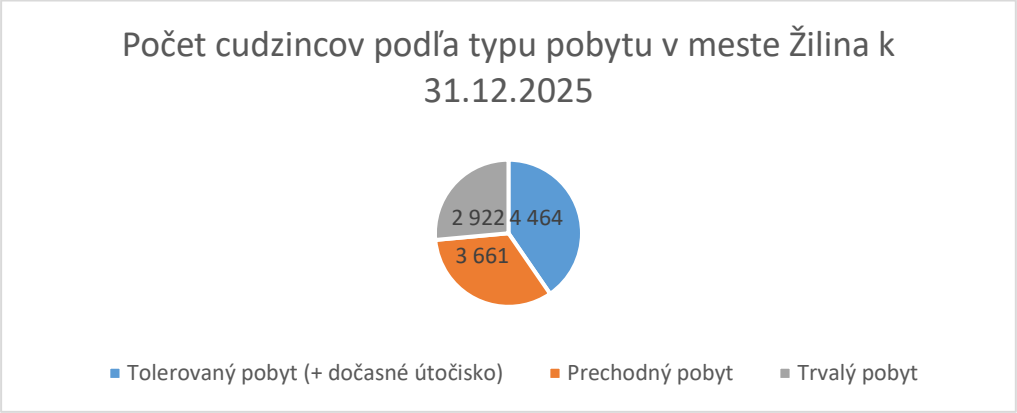

Zdroj: Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru SR

Tolerovaný pobyt tvorí najväčší podiel, konkrétne 40,4 % z celkového množstva. V absolútnych číslach ide o 4 464 osôb. Tento segment podľa poznámky zahŕňa aj status dočasného útočiska. Prechodný pobyt predstavuje druhú najpočetnejšiu skupinu s podielom 33,1 %, čo zodpovedá 3 661 osobám. Trvalý pobyt má najmenšie zastúpenie na úrovni 26,5 %, čo v prepočte znamená 2 922 osôb.

Osoby s trvalým pobytom predstavujú stabilizovanú časť populácie, osoby s prechodným pobytom sú viazané najmä na zamestnanie alebo štúdium, a osoby s tolerovaným pobytom, vrátane dočasného útočiska, sú často spojené s krízovou migráciou. Práve táto posledná skupina zaznamenala po roku 2022 najvýraznejší nárast, pričom sa vyznačuje vyššou mierou zraniteľnosti a zvýšenými nárokmi na sociálne služby, vzdelávanie a podporu zo strany mesta.

Tabuľka č. 5 Štruktúra cudzincov podľa krajiny pôvodu k 31.12.2025

Poradie	Krajina pôvodu	Počet cudzincov
1	Ukrajina	6 650
2	Česká republika	654
3	Kórejská republika	504
4	Poľská republika	349
5	Gruzínsko	255
6	Indická republika	229
7	Srbská republika	200
8	Ruská federácia	139
9	Talianska republika	132
10	Vietnamská socialistická republika	131
11	Bulharská republika	124
12	Španielske kráľovstvo	107
13	Nemecká spolková republika	95
14	Čínska ľudová republika	90

13	Nemecká spolková republika	95
14	Čínska ľudová republika	90
15	Francúzska republika	83
16	Chorvátska republika	75
17	Severomacedónska republika	69
18	Kazašská republika	62
19	Kirgizská republika	62
20	Spojené štáty americké	61
21	Albánska republika	54
22	Bieloruská republika	46
23	Turecká republika	46
24	Thajské kráľovstvo	45
25	Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska	43
26	Rumunsko	42
27	Azerbajdžanská republika	40
28	Indonézska republika	40
29	Kolumbijská republika	37
30	Portugalská republika	37
31	Rakúska republika	29
32	Litovská republika	28
33	Maďarsko	28
34	Filipínska republika	27
35	Lotyšská republika	27
36	Nepálska federatívna demokratická republika	26
37	Uzbecká republika	24
38	Egyptská arabská republika	20
39	Holandské kráľovstvo	20
40	Belgické kráľovstvo	19
41	Spojené štáty mexické	18
42	Kanada	16
43	Brazílska federatívna republika	14
44	Fínska republika	14
45	Moldavská republika	14
46	Sýrska arabská republika	13
47	Bosna a Hercegovina	12
48	Arménska republika	11
49	Oblasti inde nešpecifikované - Kosovo	9
50	Peruánska republika	9
51	Afganská islamská republika	8
52	Grécka republika	8
53	Iránska islamská republika	8
54	Slovinská republika	8
55	Švédske kráľovstvo	8
56	Estónska republika	7

57	Iracká republika	7
58	Mongolsko	7
59	Čierna Hora	6
60	Dánske kráľovstvo	6
61	Írsko	6
62	Alžírska demokratická ľudová republika	5
63	Austrálsky zväz	5
64	Ghanská republika	5
65	Srílanská demokratická socialistická republika	5
66	Tuniská republika	5
67	Jordánske hášimovské kráľovstvo	4
68	Nigérijská federatívna republika	4
69	Tadžická republika	4
70	Čínska republika	3
71	Marocké kráľovstvo	3
72	Švajčiarska konfederácia	3
73	Ugandská republika	3
74	Zimbabwianska republika	3
75	Bangladéšska ľudová republika	2
76	Honduraská republika	2
77	Izraelský štát	2
77	Izraelský štát	2
78	Jemenská republika	2
79	Kamerunská republika	2
80	Kenská republika	2
81	Kubánska republika	2
82	Líbya	2
83	Osoby bez štátnej príslušnosti	2
84	Pakistanská islamská republika	2
85	Tanzánijská zjednotená republika	2
86	Cyperská republika	1
87	Eritrejský štát	1
88	Gambijská republika	1
89	Guatemalská republika	1
90	Japonsko	1
91	Juhoafrická republika	1
92	Kostarická republika	1
93	Libérijská republika	1
94	Madagaskarská republika	1
95	Malajzia	1
96	Nový Zéland	1
97	Nórske kráľovstvo	1
98	Panamská republika	1
99	Republika Pobrežia slonoviny	1
100	Taiwan - Čínska republika	1

Zdroj: Úrad hraničnej a cudzineckej polície Prezídia Policajného zboru SR

Táto komplexná tabuľka podrobne mapuje národnostné zloženie cudzincov žijúcich v Žiline a zahŕňa presne **100 rôznych krajín pôvodu**. Celkový súčet osôb v tejto tabuľke je **11 047**, čo stopercentne nadväzuje na predchádzajúce údaje pre rok 2025.
Občania Ukrajiny tvoria s počtom **6 650 osôb** až **60,2 %** z celkovej komunity cudzincov v meste. Tento trend priamo súvisí s migračnou vlnou spôsobenou vojnovým konfliktom.

Najväčšia koncentrácia je v štátoch Ukrajina, Česko, Kórejská republika, Poľsko, Gruzínsko, ktoré tvoria spolu **8 412 ľudí**, čo predstavuje až **76,2 %** všetkých cudzincov v Žiline.
Vplyv strategických zamestnávateľov potvrdzuje aj umiestnenie **Kórejskej republiky na 3. mieste** (504 osôb), čo jasne odráža prítomnosť automobilky Kia a jej subdodávateľských sietí v žilinskom regióne.

Rozmanitosť komunít: Hoci v meste dominuje niekoľko národností, zvyšných takmer 24 % cudzincov pochádza z mimoriadne pestrého spektra krajín z celého sveta (Ázia, Amerika, západná Európa či Afrika). Mnohé štáty majú v meste zastúpenie len v jednotkách osôb.
Z dát vyplýva, že cudzinecká komunita v Žiline je výrazne homogénna v prospech občanov Ukrajiny, no zároveň ekonomicky ovplyvnená prítomnosťou ázijských a európskych investorov, ktorí do regiónu lákajú zahraničných expertov a pracovníkov.

5. Strategické dokumenty

Stratégia integrácie cudzincov v meste Žilina nadväzuje na existujúce strategické rámce na lokálnej a národnej úrovni:

Spoločný program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Žilina a obcí Bitarová, Divinka, Horný Hričov, Hôrky, Lietavská Lúčka, Mojš, Ovčiarsko, Teplička nad Váhom, Višňové (2023 – 2032) predstavuje základný strategický rámec pre súčasný a budúci rozvoj mesta. Dokument stanovuje priority rozvoja mesta a blízkych obcí do roku 2032, avšak cudzinci sú v ňom spomenutí len okrajovo ako štatistický údaj v rámci demografie alebo sú začlenení pod veľmi široký pojem „zraniteľné skupiny“ v kapitole o sociálnych službách.[4]

Komunitný plán sociálnych služieb mesta Žilina (2024/2028) z hľadiska plánovania sociálnych služieb nevníma cudzincov ako osobitú cieľovú skupinu, problematiku cudzincov považuje za prirodzenú súčasť ostatných cieľových skupín. [5]

Mesto má ďalej prijatý strategický dokument pre oblasť rozvoja kultúry pod názvom **Kreatívna Žilina 2035 – Stratégia rozvoja kultúry, kreatívneho priemyslu a kultúrneho**

[4] Spolocny-PHRSR-Zilina-2023_2032_19.1.2024.pdf
[5] https://zilina.sk/wp-content/uploads/2023/12/Komunitny-plan-socialnych-sluzieb-mesta-Zilina-na-roky-2024-2028.pdf

cestovného ruchu v meste Žilina (2021 – 2035)[6], ktorý bol pripravený participatívnym spôsobom. Tento dokument sa zameriava aj na také oblasti ako je tvorba identity mesta, rozvoja kultúrnej infraštruktúry a smerovania mesta v oblasti kultúry. Dokument konštatuje, že Žilina by mala mať ambíciu stať sa otvoreným mestom príťažlivým aj pre návštevníkov zo zahraničia. V prípravnej fáze bol spracovaný prieskum verejnej mienky, v ktorom viac ako polovica respondentov deklarovala, že prítomnosť cudzincov je pre mesto prínosná.

Koncepcia rozvoja sociálnych služieb Žilinského samosprávneho kraja na roky 2024 -2031 prioritne rieši oblasť poskytovania sociálnych služieb pre osoby so zdravotným postihnutím, služby krízovej intervencie, služby na podporu rodiny s deťmi a ďalšie. Oblasť poskytovania sociálnych služieb nevyčleňuje špecificky pre skupinu cudzincov, avšak táto cieľová skupina je tiež skupinou, ktorej sa poskytujú sociálne služby.

Národná stratégia Slovenskej republiky k riadeniu azylu a migrácie (2025)[7] ktorá ustanovuje smerovanie Slovenskej republiky v oblasti azylu a migrácie a zároveň podčiarkuje význam integrácie cudzincov s dôrazom na úlohu samospráv pri zabezpečovaní podmienok pre ich začlenenie.

Plán obnovy a odolnosti SR, Komponent 10 (2022)[8] sa zameriava na podporu vysokokvalifikovaných pracovníkov a zahraničných študentov. Udržanie a lákanie zahraničného talentu predstavuje významný potenciál v kontexte rozvoja mesta.

6. Siete centier – Bezpečný bod

Únia miest Slovenska (ďalej len „ÚMS“) vytvorila v roku 2025 Sieť centier pre utečencov a cudzincov- Bezpečný bod v siedmych slovenských mestách, ktoré dopĺňa ich existujúce lokálne značky. Patria sem mestá Bratislava: Centrum pre ľudí s cudzineckým pôvodom – LOOM, Nitra: COMIN – Kontaktné miesto pre cudzincov, Trnava: ConnecTT – Podporné miesto pre cudzincov, Žilina: Žilinský maják – Centrum informácií a podpory, Košice: Centrum podpory cudzincov, Prešov: Klientske centrum pre cudzincov Michalovce: centrum podpory.

Tieto centrá sú miestom podpory a integrácie utečencov a cudzincov. Hlavným cieľom je pomôcť v posilnení vzájomnej spolupráce, zvyšovaní štandardov a efektívnejšej koordinácii. Koordinátorom tejto Siete centier Bezpečný bod je ÚMS s podporou Úradu Vysokého komisára OSN pre utečencov (ďalej len „UNHCR“). ÚMS upozorňuje na nevyhnutné pokračovanie financovania centier podpory zo strany štátu, pretože nedokážu plniť svoje úlohy a pomáhať tým,

[6] https://zilina.sk/wp-content/uploads/2021/08/KREATI%CC%81VNA-Z%CC%8CILINA-2035_materia%CC%81l-komisie.pdf
[7] https://www.minv.sk/?tlacove-spravy-6&sprava=narodna-strategia-k-riadeniu-azylu-a-migracie-kladie-doraz-na-bezpecnost-efektivnu-integraciu-aj-navraty-zo-zahranicia
[8] https://www.employment.gov.sk/sk/uvodna-stranka/plan-obnovy-odolnosti/komponent-10-lakanie-udrzanie-talentov/

ktorí to potrebujú. Pre zabezpečenie podpory integrácie pracujúcich cudzincov je nevyhnutné doriešiť aj spôsob prerozdelenia daní z príjmu fyzických osôb v prospech samospráv, na území ktorých žijú.

Väčšina centier Bezpečný bod je v súčasnosti financovaná prostredníctvom Národného projektu Integrácia, ktorý sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a v rámci Programu Slovensko. Finančná podpora zo strany štátu je kľúčová. Bez pokračovania takejto podpory centrá nedokážu pokračovať vo svojej činnosti, čo by odoprelo prístup zraniteľných skupín utečencov a utečeniek – ako sú ľudia so zdravotným znevýhodnením, staršie osoby, či osamelé matky s deťmi – k službám, ktoré sú potrebné pre ich ochranu a integráciu na Slovensku.

Kľúčové je pokračovanie podpory financovania centier zo strany štátu, či už formou nového národného projektu z európskych zdrojov v krátkodobom horizonte alebo prostredníctvom inej formy udržateľného financovania v súlade s Národnou stratégiou v dlhodobom horizonte.

Medzi základné piliere Siete centier Bezpečný bod patria:

- **spolupráca –** centrá spolupracujú v rámci siete koordinovanej ÚMS s podporou UNHCR,
- **štandardy** – centrá vychádzajú zo súboru minimálnych štandardov, ktoré boli vytvorené samosprávami a ÚMS s odbornou podporou UNHCR,
- **rozpoznateľnosť** - Centrá zdieľajú označenie „Bezpečný bod“, ktoré dopĺňa ich vlastnú vizuálnu identitu, viditeľne ich spája do siete a pomáha ich identifikovať ako bezpečné miesta pre utečenky, utečencov a ľudí s cudzineckým pôvodom.

Sieť centier Bezpečný bod má pre zapojené centrá nasledovné kľúčové prínosy:

- **synergia** - každé centrum funguje koordinovane v rámci spolupráce, výmeny informácií a skúseností, spoločného získavania financií,
- **kvalita** - minimálne štandardy pomáhajú udržiavať, zvyšovať a zjednocovať kvalitu služieb v centrách, čím posilňujú ochranu a integráciu utečeniek, utečencov a ľudí s cudzineckým pôvodom na Slovensku,
- **udržateľnosť** - spolupráca, kvalita služieb a zviditeľnenie práce centier prostredníctvom siete robia jej centrá silnejšími kandidátmi na dlhodobé financovanie a podporu.

7. Centrum informácií a podpory „Žilinský Maják“

Vznik centra pre migrantov v meste Žilina bol úzko spätý s masívnym prílevom utečencov z Ukrajiny, ktorý nasledoval po ozbrojenej invázii Ruskej federácie na územie Ukrajiny dňa 24. februára 2022. Mesto Žilina na vzniknutú krízovú situáciu reagovalo promptne a v

spolupráci s Nadáciou Milana Dubca a ďalšími partnermi zabezpečilo podmienky na prijatie, ubytovanie a základnú podporu osôb prichádzajúcich z Ukrajiny.

V marci 2022 bolo zriadené **Centrum podpory a informácií pre utečencov** [9], ktorého hlavnou úlohou bolo administratívne zabezpečenie štátneho programu poskytovania ubytovania pre utečencov. Súčasne Centrum poskytovalo taktiež informačné, poradenské a konzultačné služby v širokom spektre oblastí súvisiacich so životom utečencov po ich príchode do mesta Žilina.

Organizačne bolo Centrum začlenené pod **Referát komunikácie a vzťahov s verejnosťou Mestského úradu v Žiline**. Centrum spočiatku pôsobilo v priestoroch VKC Poštová, ktoré na bezodplatné užívanie poskytol podnikateľ Milan Dubec. V počiatočnom období jeho činnosť zabezpečovalo približne deväť dobrovoľníkov z radov zamestnancov Mestského úradu v Žiline. Významným prínosom VKC Poštová bolo sústredenie viacerých inštitúcií na jednom mieste. Vo veľkej sále VKC pôsobili okrem mestského Centra pre utečencov aj pracoviská oddelenia Cudzineckej polície , Migračného úradu Ministerstva vnútra SR, Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, Slovenskej humanitnej rady a ďalších organizácií poskytujúcich podporu utečencom. Takéto usporiadanie umožňovalo vybavenie potrebných administratívnych náležitostí na jednom mieste v čo najkratšom čase a zároveň zabezpečovalo dostupnosť tlmočníckych služieb poskytovaných dobrovoľníkmi.

Od septembra 2022 bolo Centrum organizačne začlenené pod **Oddelenie krízového riadenia a bezpečnosti Mestského úradu v Žiline**. V novembri 2022 sa presťahovalo do priestorov na adrese Horný Val 24, kde poskytuje služby migrantom a cudzincom dodnes.

Dňa **17. marca 2025** mesto Žilina v spolupráci s UNHCR slávnostne otvorilo **Centrum informácií a podpory „Žilinský Maják“ (ďalej len „Centrum“)** UNHCR zabezpečilo materiálno-technické vybavenie centra vrátane nábytku, interaktívnych tabúľ, notebookov a tabletov v celkovej hodnote presahujúcej 48 000 eur. Mesto Žilina investovalo do rozšírenia a rekonštrukcie priestorov približne 13 000 eur, pričom tieto náklady boli následne refundované v rámci Národného projektu pre integráciu cudzincov.

Od 01.januára 2026 bolo Centrum začlenené pod **Odbor sociálny a bytový Mestského úradu v Žiline**, v ktorom od 01.03.2026 pracuje jeden koordinátor integrácie cudzincov a traja dohodári s ukrajinskej národnosti.

Hlavným cieľom vzniku centra bolo vytvoriť dostupné kontaktné miesto poskytujúce komplexnú podporu cudzincom pri adaptácii na život v Slovenskej republike a podporovať ich aktívne začlenenie do spoločenského, ekonomického a komunitného života mesta. Centrum zároveň prispieva k posilňovaniu sociálnej súdržnosti, medzikultúrneho dialógu a rozvoju inkluzívneho prostredia na miestnej úrovni.

Centrum predstavuje kľúčový nástroj podpory integrácie cudzincov žijúcich na území mesta Žilina a v jeho spádovom území. Poskytuje komplexné informačné, poradenské a podporné služby zamerané na uľahčenie adaptácie cudzincov na nové sociálne a kultúrne

[9] https://www.welcometoslovakia.sk/sk/services/p10578

prostredie. Súčasťou poskytovaných služieb je odborné poradenstvo a praktická asistencia v oblastiach pobytového statusu, sociálneho zabezpečenia, zamestnania, bývania, vzdelávania, prístupu k verejným službám a začlenenia do miestnej komunity.

Významnou súčasťou činnosti centra je realizácia integračných a komunitných aktivít vrátane kurzov slovenského jazyka, vzdelávacích workshopov, informačných podujatí a komunitných stretnutí pre rôzne cieľové skupiny. Tieto aktivity podporujú sociálnu súdržnosť, medzikultúrny dialóg a vytváranie pozitívnych vzťahov medzi cudzincami a majoritným obyvateľstvom mesta, čím prispievajú k budovaniu inkluzívneho a otvoreného mestského prostredia.

Popri uvedených aktivitách zostáva jednou z kľúčových úloh centra administratívne zabezpečenie štátneho programu poskytovania ubytovania pre odídencov z Ukrajiny. V rámci tejto agendy centrum prijíma a eviduje zmluvy o ubytovaní uzatvorené medzi poskytovateľmi ubytovania a odídencami, spracúva mesačné výkazy a oznámenia súvisiace s poskytovaním ubytovania, poskytuje informačné a poradenské služby pri vyhľadávaní vhodných ubytovacích kapacít v rámci programu, zabezpečuje administráciu a vyplácanie štátneho príspevku na účty poskytovateľov ubytovania a vykonáva archiváciu ukončených spisov súvisiacich s poskytovaním ubytovania. Prostredníctvom tejto činnosti centrum významnou mierou prispieva k zabezpečeniu stabilných podmienok bývania pre osoby s dočasným útočiskom a k efektívnej realizácii štátnej podpory na miestnej úrovni.

Od otvorenia Centra informácií a podpory „Žilinský Maják“ sa Centrum postupne etablovalo ako významná platforma spolupráce medzi samosprávou, štátnymi inštitúciami, medzinárodnými organizáciami a občianskym sektorom v oblasti integrácie cudzincov. Medzi kľúčové aktivity patrili pracovné stretnutia so zástupcami cudzineckej polície zamerané na pobytovú problematiku zahraničných študentov, stretnutia so zástupcami ÚNHCR, Konzulátu Ukrajiny, organizácie TENENET, ako aj neziskových organizácií pôsobiacich v regióne. Tieto stretnutia prispeli k posilňovaniu medziinštitucionálnej spolupráce, výmene skúseností a koordinácii podpory poskytovanej cudzincom a zraniteľným skupinám obyvateľstva.

Významné boli odborné prednášky a informačné dni realizované v spolupráci s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu (ďalej len „IOM“), Slovenským Červeným krížom, Úradom prevencie kriminality a ďalšími partnermi. Súčasťou činnosti centra boli aj podujatia podporujúce medzikultúrny dialóg a komunitný život, vrátane osláv Dňa nezávislosti Ukrajiny, komunitných stretnutí, kultúrnych a sezónnych podujatí pre deti, mládež a rodiny.

Dôležitou súčasťou rozvoja centra bolo systematické zvyšovanie odborných kompetencií jeho zamestnancov. Pracovníci sa zúčastňovali odborných školení a workshopov zameraných na komunitné tlmočenie, ochranu detí pred násilím, multidisciplinárnu spoluprácu pri riešení ohrozených situácií, prácu s obeťami domáceho násilia a sexuálneho obťažovania, ako aj na problematiku integrácie migrantov a prístupu k sociálnym právam. Zamestnanci sa zároveň aktívne zapájali do činnosti odborných a koordinačných platforiem na národnej úrovni.
V priestoroch centra bol realizovaný regionálny výskum IOM, zameraný na monitorovanie úrovne integrácie odídencov z Ukrajiny a identifikáciu ich aktuálnych a budúcich potrieb.

Výsledky prieskumu poskytli dôležité podklady pre nastavovanie integračných opatrení na miestnej úrovni.

Mimoriadny význam mala návšteva detského **tábora z ukrajinského mesta Dnipro** v júni 2025, ktorú mesto Žilina realizovalo v spolupráci s organizáciou Človek v ohrození. Program podporil medzikultúrne porozumenie, vytváranie nových sociálnych väzieb a posilňovanie solidarity medzi slovenskými a ukrajinskými deťmi a mládežou.

Významným míľnikom v oblasti podpory ukrajinskej komunity bolo otvorenie Školy ukrajinistiky dňa 8. novembra 2025 v priestoroch Centra informácií a podpory „Žilinský Maják“. Projekt vznikol v spolupráci s organizáciou Ukrajinský Dom Žilina a za podpory veľvyslanca Ukrajiny v Slovenskej republike. Zriadenie školy predstavuje významný príspevok k zachovávaniu ukrajinského jazyka, kultúrneho dedičstva a národnej identity, zároveň rozširuje vzdelávacie príležitosti pre ukrajinskú komunitu a podporuje jej integráciu do miestneho prostredia pri zachovaní vlastnej kultúrnej identity.

Tabuľka č. 6 Prehľad počtu aktivít, realizovaných v Centre informácií a podpory „Žilinský Maják“ v období marec – december 2025.

Krúžky	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Káva s psychológom	3	7	7	8	24	24	24	20	20	20
Šachový krúžok	10	16	15	31	39	39	11	11	-	-
Game hub	7	15	6	8	11	-	-	-	-	-
Klub matky s deťmi	8	27	34	35	9	8	14	22	-	22
SMARTBOOKS	1	10	12	21	22	15	2	8	2	-
Art terapia	8	25	-	-	-	-	-	-	-	-
Finančná gramotnosť	7	11	5	5	-	-	-	-	-	-
Hudobný krúžok - gitara	16	31	24	40	21	28	30	24	15	21
Tínedžerský klub	41	58	32	50	16	27	14	24	15	18
Klub pre seniorov	35	45	46	39	40	46	37	49	51	38
Tvorivý krúžok	-	-	-	15	16	20	6	-	-	-
Tanečný krúžok pre deti	-	-	-	-	35	46	19	19	6	5
Slovenčina pre deti	-	-	-	-	19	28	11	4	2	4

Slovenčina pre študentov	-	-	-	-	35	8	10	15	13	11
Slovenčina pre dospelých	-	-	-	-	153	30	50	82	36	34
Škola ukrajinistiky	-	-	-	-	-	-	273	261	264	276
Celkový počet návštevnosti krúžkov	136	245	181	252	440	319	501	539	424	449
Počet klientov podľa štátneho programu	471	449	427	410	397	398	385	391	377	373
Počet klientov (iné otázky)	99	74	69	107	130	98	89	86	82	83
Celkový počet klientov	570	523	496	517	527	496	474	477	459	456

Zdroj: Evidencia Centra informácií a podpory „Žilinský Maják“

Organizačnou zmenou účinnou od 1. januára 2026 bolo Centrum informácií a podpory „Žilinský Maják“ začlenené pod **Odbor sociálny a bytový Mestského úradu v Žiline**. Personálne zabezpečenie centra v súčasnosti tvorí koordinátor integrácie cudzincov a traja dobrovoľníci.

Centrum naďalej zabezpečuje administráciu štátneho programu poskytovania ubytovania pre odídencov, poskytuje informačné a poradenské služby, podporuje integráciu cudzincov a realizuje vzdelávacie, komunitné a voľnočasové aktivity pre deti, mládež, dospelých a seniorov. Zároveň vytvára bezpečný a inkluzívny priestor podporujúci vzájomné porozumenie a sociálnu súdržnosť medzi cudzincami a miestnym obyvateľstvom.

V roku 2026 centrum nadviazalo na úspešné aktivity realizované v predchádzajúcom období. Ponuka voľnočasových a vzdelávacích aktivít bola zároveň v máji rozšírená o krúžok výtvarného umenia a krúžok informatiky pre deti “IT klub“, ktoré reagujú na rastúci záujem o rozvoj kreatívnych a digitálnych zručností.

Významným prvkom komunitného života bolo aj aktívne zapojenie pracovníkov centra do organizácie a realizácie verejných podujatí mesta. Po prvýkrát sa 28.5.2026 podieľali na príprave a účasti v slávnostnom sprievode pri príležitosti **jubilejného 30. ročníka Staromestských slávností** a zároveň sa zapojili do organizácie **podujatia Dňa detí**. Tieto aktivity prispeli k väčšej viditeľnosti cudzineckých komunít v meste a podporili ich aktívne zapájanie do spoločenského života.

V máji 2026 sa v priestoroch centra uskutočnilo informačné stretnutie organizované v spolupráci s Ligou za ľudské práva a Informačnou kanceláriou pre obete trestných činov v Žiline. Jeho cieľom bolo zvýšiť povedomie klientov o ich právach a možnostiach ochrany v prípadoch verbálnych alebo fyzických útokov motivovaných nenávisťou z dôvodu národnosti, etnického pôvodu, náboženstva alebo presvedčenia. Podujatie prispelo k posilneniu právneho povedomia a pocitu bezpečia medzi klientmi centra.

Doterajšia činnosť Centra informácií a podpory „Žilinský Maják“ potvrdzuje jeho významnú úlohu v systéme podpory integrácie cudzincov na miestnej úrovni. Do budúcnosti bude prioritou ďalšie rozširovanie dostupných služieb, posilňovanie spolupráce s miestnymi, regionálnymi a národnými partnermi, rozvoj komunitných a vzdelávacích aktivít a vytváranie podmienok pre aktívne zapojenie cudzincov do života mesta. Centrum bude naďalej pôsobiť ako kontaktné, poradenské a komunitné miesto podporujúce budovanie inkluzívnej, otvorenej a sociálne súdržnej spoločnosti v meste Žilina.

8. Zber dát a mapovanie

Mesto Žilina v súčasnosti disponuje údajmi z Cudzineckej polície, ale nedisponuje komplexnými a konsolidovanými údajmi o celkovej populácii cudzincov vrátane zraniteľných skupín žijúcich na jeho území, chýbajú najmä presné dáta o štruktúre a potrebách týchto skupín.

Štátne inštitúcie, orgány samosprávy a tretí sektor majú k dispozícii iba fragmentované dáta a disponujú výlučne špecifickými údajmi viazanými na ich vlastnú činnosť a klientelu. Absencia centralizovaného mechanizmu na pravidelnú sumarizáciu, prepojenie a vyhodnocovanie týchto multisektorových dát znemožňuje efektívne plánovanie a realizáciu integračných politík.

Jednou z príčin je skutočnosť, že osoby pochádzajúce z krajín Európskej únie alebo Európskeho hospodárskeho priestoru, ako aj odídenkyne a odídenci, nie sú povinní odhlasovať pobyt pri odchode zo Slovenska, ani aktualizovať adresu pri presune v rámci krajiny. Výsledkom je, že oficiálne údaje o ich počte a pobyte sú často neaktuálne alebo nepresné.

Cieľ 1: Cieľ 1: Zabezpečenie relevantných dát o počte cudzincov a zabezpečenie identifikácie ich situácie a potrieb prostredníctvom zavedenia mechanizmu zberu a vyhodnocovania dát o populácii cudzincov.

Rámcové aktivity/kroky:

- **Navrhnutie systematického mechanizmu:** Vytvorenie centralizovaného systému na zber a analýzu dát o cudzincoch v meste, ktorý bude zahŕňať rôzne metódy zberu dát (elektronické formuláre, ankety, rozhovory - minimálne raz do roka dohodnuté multidisciplinárne stretnutie s Cudzineckou políciou Žilina a zber dát ku koncu kalendárneho roku).
- **Identifikácia a participácia kľúčových partnerov:** odbory samosprávy (školskej, sociálnej a bytovej, kultúrnej..), štátna správa, mimovládne organizácie, zamestnávatelia a súkromný sektor, vzdelávacie inštitúcie, samosprávny kraj a jeho inštitúcie v zriaďovateľskej pôsobnosti.
- **Pravidelný zber a spracovanie dát:** Zbieranie a sumarizácia údajov na pravidelnej báze (napr. každých šesť mesiacov), analýza dát a ich využitie pri plánovaní opatrení a politík.

- **Zdieľanie a využitie dát:** Vytvorenie platformy na zdieľanie a využívanie dát, ktorá umožní jednoduchý prístup pre všetkých zapojených aktérov a podporí transparentnosť a efektívnosť plánovaných opatrení

Cieľ 2: Mapovanie situácie a potrieb cudzincov v rôznych oblastiach života s dôrazom na zraniteľné skupiny cudzincov

Rámcové aktivity/kroky:

- **Určenie a definovanie kľúčových oblastí:** ako vzdelávanie, zamestnanosť, bývanie, zdravotná starostlivosť, sociálna pomoc a integrácia, kde je potrebné zbierať informácie.
- **Výber a implementácia metód zberu údajov:** Použitie kvalitatívnych a kvantitatívnych metód ako rozhovory, fokusové skupiny, online dotazníky a terénne prieskumy.
- **Koordinácia a spolupráca:** Zapojenie organizácií a inštitúcií do zberu údajov, ich koordinácia a následné spracovanie a zdieľanie získaných zistení.
- **Aktualizovaná sieť aktérov pre podporu:** Udržiavať a pravidelne aktualizovať databázu spolupracujúcich organizácií a inštitúcií, ktoré sa zameriavajú na pomoc zraniteľným skupinám, aby zabezpečili rýchlejší a účinnejší prístup k potrebnej pomoci a zdrojom.
- **Spätná väzba a zapojenie komunity:** Aktívne zapojenie komunity cudzincov a zainteresovaných strán prostredníctvom mechanizmu pre pravidelnú spätnú väzbu od obyvateľov mesta, cudzincov, vzdelávacích inštitúcií a neziskových organizácií. Tento proces umožní prispôsobenie opatrení aktuálnym potrebám a podmienkam.

Cieľ 3: Zlepšenie vzájomnej informovanosti aktérov aktívnych v oblasti integrácie cudzincov na úrovni mesta, prostredníctvom Centra informácií a podpory Žilinský Maják.

Rámcové aktivity/kroky:

- **Identifikácia kľúčových aktérov a informácií:** Určenie organizácií a inštitúcií aktívnych v oblasti integrácie a typov informácií na zdieľanie.
- **Výber a použitie nástrojov na zdieľanie informácií:** Vytvorenie jednoduchého manuálu na mapovanie a aktualizáciu informácií o aktéroch a ich činnostiach.
- **Vyhodnotenie a zlepšovanie nástrojov:** Pravidelné vyhodnocovanie funkčnosti zvolených nástrojov a ich prispôsobovanie potrebám na efektívnejšie zdieľanie informácií.

9. Kľúčové oblasti zamerané na integráciu cudzincov

9.1 Vzdelávanie detí a mládeže

Vzhľadom na rastúci počet detí cudzincov v školách je jedným z kľúčových cieľov vytvorenie podmienok pre ich úspešnú integráciu do vzdelávacieho systému. Školy zohrávajú zásadnú úlohu pri adaptácii detí a formovaní ich vzťahu k mestu a spoločnosti. Cieľom mesta je preto posilniť kapacity školských zariadení, podporiť jazykové vzdelávanie a zabezpečiť metodickú podporu pre pedagogických zamestnancov. Dôležitou súčasťou je aj spolupráca so zákonnými zástupcami detí a podpora ich zapojenia do školského prostredia.

Tabuľka č. 7 Údaje o pošte cudzincov v materských a základných školách k 07.05.2026

Materské školy			**Základné školy**		
krajina	**počty**	**% z celkového počtu žiakov**	**krajina**	**počty**	**% z celkového počtu žiakov**
Ukrajina	52	2,18	Ukrajina	268	4,03
Rumunsko	1	0,04	Rusko	5	0,08
Rusko	2	0,08	Srbsko	1	0,02
Južná Kórea	3	0,13	Poľsko	2	0,03
Kirgizsko	2	0,08	Filipíny	1	0,02
Česko	4	0,17	Holandsko	1	0,02
Čína	1	0,04	Južná Kórea	4	0,06
Bulharsko	1	0,04	Taliansko	1	0,02
Vietnam	5	0,21	India	1	0,02
			Írsko	3	0,05
			Gruzínsko	3	0,05
			Veľká Británia	3	0,05
			Francúzsko	1	0,02
			Nemecko	2	0,03
			Česko	19	0,29
			Čína	2	0,03
			Bielorusko	3	0,05
			Bulharsko	1	0,02
			Vietnam	15	0,23
spolu	71	**2,97**	**spolu**	**336**	**5,05**

Zdroj: Centrálny informačný systém Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR

Z uvedených údajov je možné konštatovať, že z celkového počtu 2385 detí v materských školách a 6656 detí v základných školách, v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Žilina navštevujú materské školy 2,97 % cudzincov a základné školy 5,05 % cudzincov.

Obrázok č. 2 Zobrazenie počtu cudzincov v materských školách v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Žilina k 07.05.2026.

Zdroj: Centrálny informačný systém Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR

Tabuľka č. 8 Prehľad počtu študentov podľa štátneho občianstva a stupňa vysokoškolského štúdia k 31.10.2025

	Krajina	1.stupeň	2.stupeň	3.stupeň	spolu
1	Albánsko	1			1
2	Azerbajdžan	1			1
3	Bielorusko	13	3		16
4	Bosna a Hercegovina	1			1
5	Česká republika	41	15	3	59
6	Holandsko	1			1
7	Chorvátsko	1			1
8	Izrael	1			1
9	Kazachstan	19	5		24
10	Kolumbia	1			1
11	Kórejská republika		1		1
12	Kuba			1	1
13	Litva		1		1
14	Maroko		1		1
15	Mexiko	1	1		2
16	Mongolsko	1	1		2
17	Peru	2	1		3
18	Rumunsko	2			2
19	Rusko	40	14	1	55
20	Srbsko	3			3
21	Taliansko		1		1
22	Ukrajina	582	57	1	640
23	Uzbekistan	2			2
24	Veľká Británia	1			1
	Neuvedené	1			1
	Celkom	715	101	6	822

Zdroj: Žilinská univerzita v Žiline

Graf č. 4 Počet zahraničných študentov k 31.10.2025

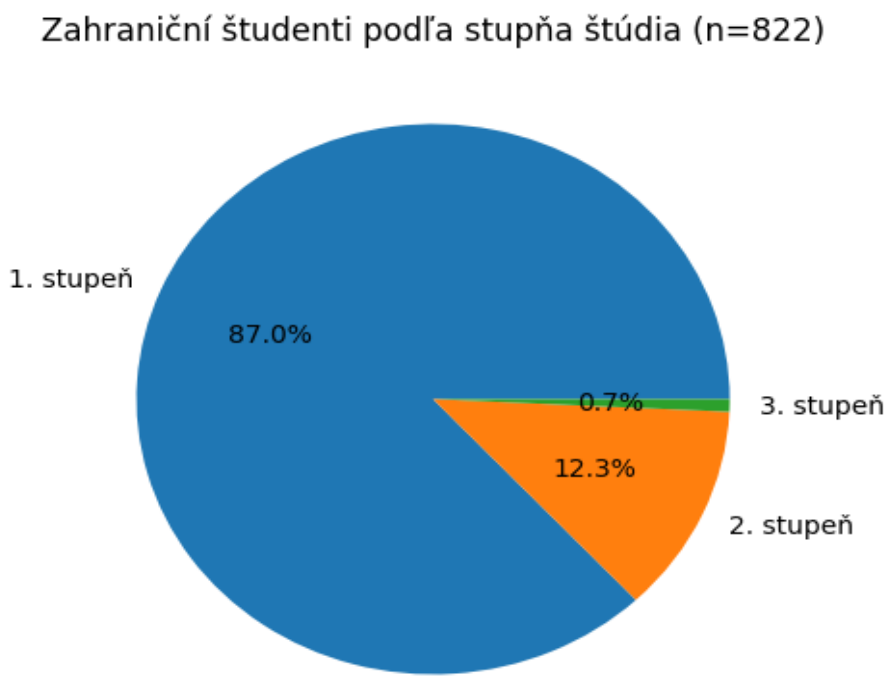

Zdroj: Žilinská univerzita v Žiline

Zdroj údajov je zo Žilinskej univerzity s dátumom k 25.05.2026 , ktorú navštevuje 7000 študentov a z toho 700 zahraničných, teda 10% študentov je s iným ako slovenským štátnym občianstvom.

Tabuľka č. 9 Počet zahraničných študentov podľa fakúlt k 25.05.2026

Počet zahraničných študentov podľa fakúlt k 25. 05. 2026									
Fakulta	**Denná forma**				**Externá forma**				**Spolu**
	1. stupeň	**2. stupeň**	**3. stupeň**	**Spolu**	**1. stupeň**	**2. stupeň**	**3. stupeň**	**Spolu**	
FPEDAS	313	38	5	**356**	1	2	2	**5**	**361**
SjF	47	10	1	**58**	0	0	0	**0**	**58**
FEIT	36	17	1	**54**	0	0	3	**3**	**57**
SvF	17	5	0	**22**	4	2	0	**6**	**28**
FBI	16	3	0	**19**	1	0	2	**3**	**22**
FRI	113	0	0	**113**	1	0	0	**1**	**114**
UMKD	61	0	0	**61**	2	0	0	**2**	**63**
VUVB	0	0	0	**0**	0	0	0	**0**	**0**
Spolu	**603**	**73**	**7**	**683**	**9**	**4**	**7**	**20**	**703**

Zdroj: Žilinská univerzita v Žiline

Žilinská univerzita v Žiline (UNIZA) sa aktuálne skladá zo **6 fakúlt**. Pôvodná Fakulta humanitných vied (FHV) ukončila svoju činnosť k 31. augustu 2025 a transformovala sa na celouniverzitný ústav. Bývalá humanitná zložka univerzity pokračuje v rámci samostatného pracoviska s názvom Ústav mediamatiky a kultúrneho dedičstva.
FPDEAS - Fakulte prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov Žilina
SjF- Strojnícka fakulta Žilinskej univerzity v Žiline
FEIT- Fakulta elektrotechniky a informačných technológií Žilinskej univerzity v Žiline
SvF- Stavebná fakulta Žilinskej univerzity v Žiline
FBI - Fakulte bezpečnostného inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline
FRI- Fakulta riadenia a informatiky Žilinskej univerzity v Žiline
UMKD -Ústav mediamatiky a kultúrneho dedičstva Žilinskej univerzity v Žiline
VUVB – Výskumný ústav vysokohorskej biológie Žilinskej univerzity v Žiline.

Graf č. 5 Počet zahraničných študentov dennej formy štúdia k 25.05.2026

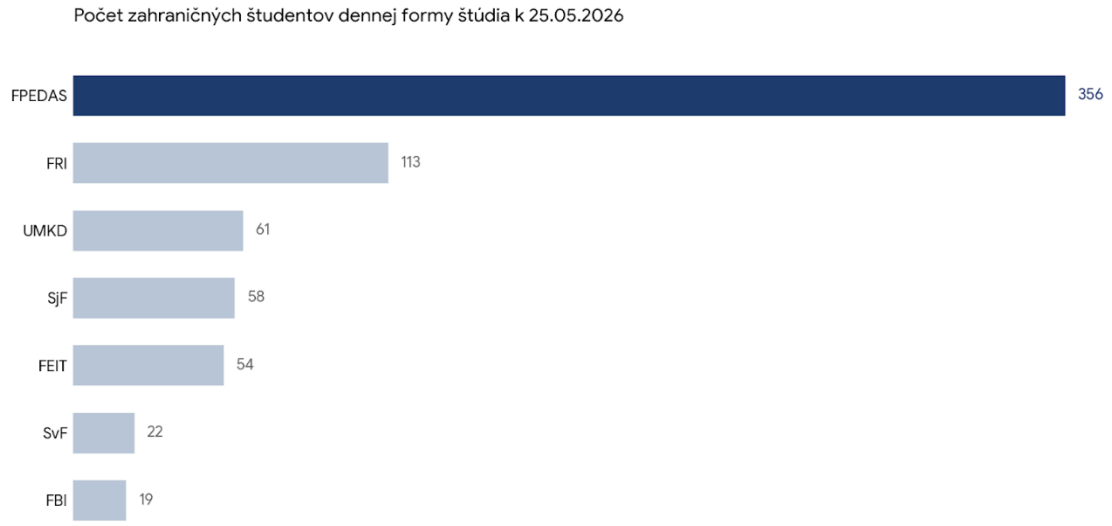

Zdroj: Žilinská univerzita v Žiline

Graf č. 6 Počet zahraničných študentov externej formy štúdia k 25.05.2026

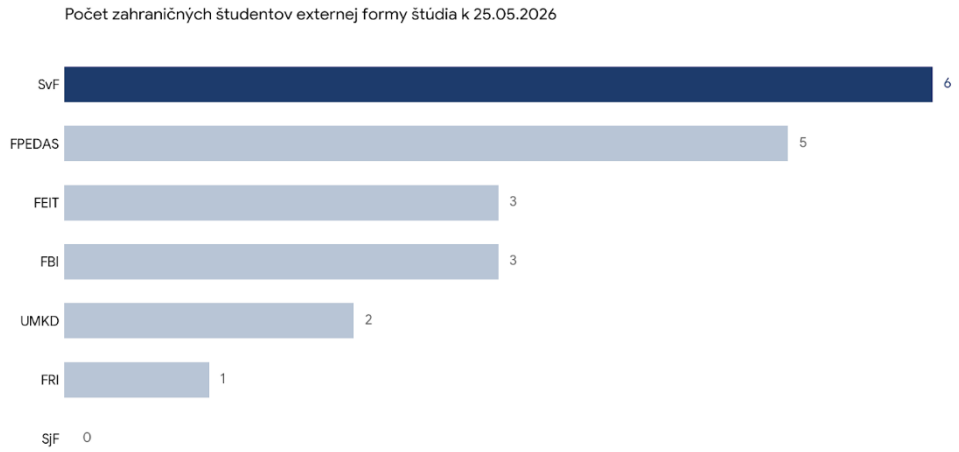

Zdroj: Žilinská univerzita v Žiline

Tabuľka č. 10 Počet zahraničných študentov denného a externého štúdia k 25.05.2026

Krajina	Denné štúdium	Externé štúdium	Krajina	Denné štúdium	Externé štúdium
Bielorusko	10	1	Uzbekistan	2	0
Česká republika	44	9	Veľká Británia	1	0
Kazachstan	19	0	Holandsko	1	0
Kolumbia	5	0	Grécko	0	1
Litva	1	0	Azerbajdžan	1	0
Maroko	1	0	Chorvátsko	1	0
Mexiko	2	0	Írsko	0	1
Nemecko	0	2	Albánsko	1	0
Peru	3	0	Bosna a Hercego-vina	1	0
Rumunsko	2	0	Izrael	1	0
Rusko	42	2	Kórea	0	1
Srbsko	3	0	Čína	1	0
Taliansko	1	0	Kuba	1	0
Ukrajina	539	3			

Zdroj: Žilinská univerzita v Žiline

Graf č. 7 Počet zahraničných študentov dennej formy štúdia k 25.05.2026

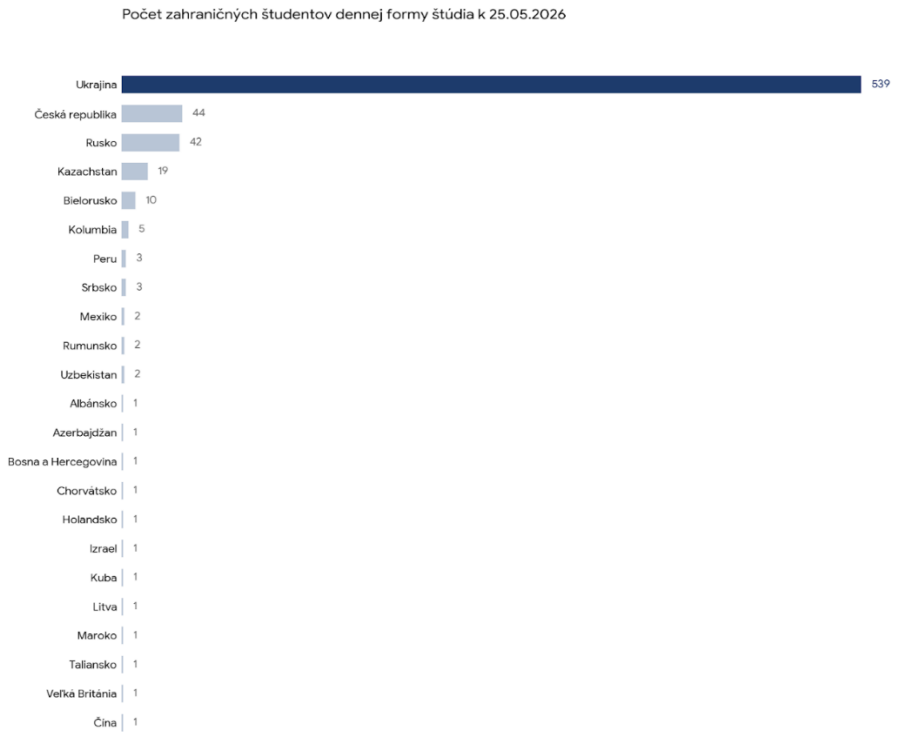

Zdroj: Žilinská univerzita v Žiline

Graf č. 8 Počet zahraničných študentov externej formy štúdia k 25.05.2026

Zdroj: Žilinská univerzita v Žiline

Na deti cudzincov sa vzťahuje povinná školská dochádzka úplne rovnako ako na deti občanov SR. Podľa školského zákona sa vzdelávanie týmto deťom poskytuje za rovnakých podmienok ako občanom SR. Od školského roka 2025/2026 je povinná školská dochádzka aj pre deti odídencov, čo je veľmi vítaný krok.

Tieto deti však čelia rôznym výzvam vzhľadom na jazykovú bariéru, nedostatočnú znalosť systému vzdelávania na Slovensku a kultúrne odlišnosti. Školy tieto špecifické potreby a bariéry často nerozpoznávajú a deťom sa preto nemusí vždy podariť efektívne sa zapojiť do vzdelávacieho procesu.

Školy, ktoré ich vzdelávajú by potrebovali viac metodickej podpory a odborného personálu, ktorí by napomohol so začleňovaním týchto detí do vzdelávania. Zároveň by tieto deti lepšie v škole prospievali, ak by mali viac jazykového vzdelávania a pomoc s prípravou do školy. Pre zlepšenie atmosféry na školách a v triedach, kde sú deti s rozmanitým kultúrnym zázemím, by bolo potrebné realizovať aktivity zamerané na vzájomné rešpektovanie sa.

Ďalej by bol potrebný systém podpory pri prechode detí z materských škôl na základné školy, pre mladých ľudí smerujúcich na stredné školy, aj počas štúdia na strednej škole.

Podobne je to aj v prípade vysokoškolských študentov. V rýchlo sa meniacich podmienkach na trhu práce je nemenej dôležité aj kvalitné kariérové poradenstvo a pomoc pre mladých ľudí a študentov pri ich uplatňovaní sa na pracovnom trhu a pri prechode zo školského (stredoškolského, vysokoškolského) prostredia k aktívnej ekonomickej činnosti.

Je kľúčové, že deti odídencov majú plný prístup a právo vzdelávať sa v slovenských školách. Zároveň sa dajú očakávať kapacitné obmedzenia, najmä v školách a škôlkach vo

veľkých mestách, ktoré môžu prístup do škôl výrazne sťažiť. Ľudia, a najmä tí zo zraniteľných skupín, potrebujú pomoc pri hľadaní voľných kapacít v školách, vybavovaní podporných opatrení pre deti so špeciálnymi potrebami, prístupe k psychosociálnej pomoci, riešení prípadov šikany, či učení sa slovenského jazyka.

Cieľ č. 1: Zlepšenie prístupu cudzincov k informáciám o vzdelávaní, školskom systéme a ich povinnostiach

Cudzinci, ktorí sa prisťahujú do mesta z inej krajiny, nemusia mať dostatočný prehľad o legislatíve, všeobecne záväzných nariadeniach, či iných pravidlách fungovania slovenského vzdelávacieho systému. Tým pádom sú často odkázaní na pomoc priateľov a známych, ktorí ovládajú slovenčinu (napr. pri vybavovaní úradných záležitostí, u lekárov a pod.). Možnosti učenia sa slovenčiny sú pomerne obmedzené.

Hlavný problém u neplnoletých študentov z Ukrajiny často spočíva v tom, že prichádzajú alebo žijú na Slovensku bez prítomnosti svojho rodiča, ktorý je ich oficiálnym zákonným zástupcom. Slovenský právny a školský systém však pre množstvo úkonov prítomnosť alebo podpis zákonného zástupcu striktne vyžaduje.

Právo študovať na vysokej škole zvolený študijný program majú bez rozdielu občania SR, občania ostatných členských štátov EÚ, aj štátni príslušníci tretích krajín bez ohľadu na vek, pohlavie, sexuálnu orientáciu, manželský stav a rodinný stav, farbu pleti, zdravotné postihnutie, jazyk, politické alebo iné zmýšľanie, príslušnosť k národnostnej menšine, náboženské vyznanie alebo vieru, odborovú činnosť, národný alebo sociálny pôvod, majetok, rod alebo iné postavenie. V súlade so zásadou zákazu diskriminácie sa od všetkých uchádzačov o štúdium vyžaduje splnenie rovnakých podmienok na prijatie na štúdium.

Rámcové aktivity/kroky:

- **Sprístupnenie informácií:** Vytvoriť na webovej stránke, sociálnych sieťach mesta sekciu v anglickom jazyku a ďalších relevantných jazykoch, obsahujúcu zoznam všetkých školských zariadení pôsobiacich na území mesta, dátumy a pravidlá o zápisoch do základnej školy, poplatky súvisiace so zaradením dieťaťa do školského systému, systém stravovania v školách, možnosť získania štipendií alebo iných služieb, mimoškolské aktivity.
- **Informačné letáky:** Vytvorenie informačných letákov v cudzom jazyku, ktoré budú obsahovať podrobnejšie informácie o jednotlivých možnostiach vzdelávania.
- **Spolupráca s rodinami a školami:** Zintenzívnenie spolupráce medzi rodinami a školami prostredníctvom pravidelných stretnutí, ktoré pomôžu rodinám lepšie porozumieť školskému systému a potrebám ich detí.

Cieľ č. 2: Zabezpečenie plynulého procesu adaptácie pre deti a dospelých

Jazyková a kultúrna bariéra cudzincom bráni v ich profesionálnom rozvoji a sociálnej integrácií do miestnej spoločnosti a pracovného trhu.

- **Jazyková príprava žiakov:** Zabezpečiť zvýšenie úrovne jazykovej prípravy počas priebehu adaptácie žiakov z cudziny na školách.
- **Kurzy slovenského jazyka**: Prostredníctvom Žilinského Majáku poskytovať kurzy slovenského jazyka s cieľom získania praktických jazykových znalosti a odborných zručností potrebných pre každodenné činnosti v živote cudzincov a utečencov, čím sa podporí ich profesionálny rozvoj a sociálna integrácia do miestnej spoločnosti a pracovného trhu.
- **Efektívna spolupráca so školami:** Zabezpečiť, aby školy poskytovali zriaďovateľovi včasné informácie o voľných kapacitách na škole. Zároveň realizovať na pravidelnej báze stretnutia s riaditeľmi školských zariadení s cieľom výmeny aktuálnych informácií o žiakoch z cudziny.
- **Profesionálne vzdelávanie a rekvalifikácie:** Poskytovanie kurzov a školení, ktoré zvyšujú zamestnanosť cudzincov, vrátane odborných kurzov a certifikátov v požadovaných oblastiach.

9.2 Bývanie

Bývanie je pre cudzincov dôležitým prvkom integrácie, teda začlenenia do života v lokalite, susedstve, meste. Ak je uspokojená potreba bývania, môžu sa rozvíjať aj v ďalších oblastiach života ako je zamestnanie, vzdelávanie, adaptácia v komunite, nadväzovanie vzťahov.

Najťažšiu situáciu má cudzinec vtedy, keď prichádza do krajiny a nemá zabezpečené ubytovanie, nemá vytvorené sociálne väzby, nemá zabezpečené prechodné bývanie u rodinného príslušníka alebo cez zamestnávateľa. Takýto cudzinci čelia neistote, taktiež majú problém s neodôvodneným navyšovaním nájmu komerčného bývania. Finančne dostupné sú napríklad ubytovne, ale tie neposkytujú ubytovanie rodinám s deťmi. Bývanie je pritom jednou zo základných podmienok prežitia, ktorá významne ovplyvňuje aj proces integrácie cudzinca.

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) od konca februára 2022 až do súčasnosti poskytuje príspevok za ubytovanie osôb s udeleným štatútom dočasného útočiska. Príspevok ubytovateľom vypláca samospráva z prostriedkov, ktoré poukazuje ministerstvo. Zmluva o poskytnutí ubytovania sa uzatvára medzi majiteľom nehnuteľnosti a odídencom. Osoby, ktorým bol udelený prechodný pobyt, trvalý pobyt alebo iný druh pobytu na území Slovenskej republiky, nemajú nárok na ubytovanie poskytované v rámci tohto programu.

Cieľ: Zlepšiť dostupnosť bývania rôznych kategórií pre cudzincov a začlenenia medzi domácu populáciu

Popri cudzincoch, ktorí si dokážu zabezpečiť bývanie vlastnými prostriedkami, sa v meste nachádzajú aj osoby a rodiny, ktoré čelia finančným alebo sociálnym prekážkam pri získavaní a udržaní primeraného bývania. V takýchto prípadoch môžu potrebovať podporu pri riešení svojej bytovej situácie.

Ak si obvykle potrebujú na danom mieste nahlásiť trvalý alebo prechodný pobyt, ubytovatelia sa bránia, pretože sa obávajú, že by táto skutočnosť znamenala, že cudzincovi vzniká na danom mieste nejaký nárok.

Rámcové aktivity/kroky:

- **Podporné služby v oblasti bývania:** Poskytovanie poradenských a asistenčných služieb pre cudzincov a utečencov pri vyhľadávaní bývania a jeho následného udržania.
- **Vytváranie partnerstiev**: Vytváranie nových partnerstiev s mimovládnymi organizáciami v rámci poskytovania služieb bývania.

9.3 Sociálna a zdravotná starostlivosť

Sociálna pomoc je na území SR zabezpečovaná prostredníctvom poskytovania sociálnych služieb a prostredníctvom poskytovania sociálnych dávok pod hlavičkou samosprávnych orgánov alebo štátnej správy. Na území mesta pôsobia okrem verejných poskytovateľov aj neverejný poskytovateľov sociálnych služieb.

Sociálne služby pre seniorov ako aj pre ľudí so zdravotným znevýhodnením sa poskytujú v rámci pôsobnosti mesta v zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári alebo môže im byť poskytnutá prepravná alebo opatrovateľská služba. V rámci Žilinského samosprávneho kraja sa poskytujú sociálne služby pre seniorov a osoby so zdravotným znevýhodnením v špecializovanom zariadení a v domove sociálnych služieb. Sociálne služby sa poskytujú v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov.

Niektoré štátne dávky (jednorazová dávka v hmotnej núdzi, osobitný príjemca prídavku na dieťa) sú viazané na trvalý pobyt a teda v súčasnej dobe nie je možné získať tieto dávky pre cudzincov bez trvalého pobytu.

S poskytovaním sociálnej starostlivosti je úzko prepojené aj poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Podľa aktuálnej legislatívy majú všetci ľudia, ktorí boli nútení z dôvodu vojny

opustiť svoje domovy, nárok na poskytnutie neodkladnej zdravotnej starostlivosti. Deťom a mladistvým do 18 rokov s udeleným dočasným útočiskom je zabezpečený širší rozsah zdravotnej starostlivosti, ktorý sa v praxi približuje rozsahu poskytovanému deťom so zdravotným poistením v Slovenskej republike. Dospelým osobám s udeleným dočasným útočiskom je zabezpečená najmä neodkladná zdravotná starostlivosť, ako aj ďalšia potrebná zdravotná starostlivosť v rozsahu určenom platnými predpismi a podmienkami systému dočasnej ochrany.

Cieľ: Zlepšenie dostupnosti sociálnej a zdravotnej starostlivosti pre cudzincov

Cudzinci z dôvodu svojho pobytového statusu sa môžu ocitnúť v situácii sociálneho vylúčenia. Samospráva by mala vo svojich aktivitách a dokumentoch myslieť nato, že cudzinci môžu byť v krízovej životnej situácii zraniteľnejší v porovnaní s ostatnou populáciou. Kvôli jazykovej bariére a chýbajúcim údajom môžu cudzinci zostať pre samosprávu „neviditeľní". Samospráva sa tak o ich problémoch často dozvie až v momente, keď sa situácia vyostrí.

Rámcové aktivity/kroky:

- **Mapovanie potrieb zraniteľných skupín:** Sieťovanie a spolupráca s poskytovateľmi sociálnych služieb, mimovládnymi organizáciami a štátnymi orgánmi za účelom aktívneho vyhľadávania a identifikácie cudzincov či utečencov v sociálnej núdzi.
- **Nastavenie sociálnych služieb:** Všeobecne záväzné nariadenia, strategické dokumenty by mala samospráva tvoriť s ohľadom na cudzincov.
- **Prístup k sociálnym službám:** Zabezpečenie, že všetky sociálne služby sú prístupné cudzincom bez ohľadu na typ ich pobytu, vrátane tých s dočasným útočiskom. Služby môžu zahŕňať poradenstvo, materiálnu pomoc a terénnu sociálnu prácu.
- **Zefektívnenie poskytovania zdravotnej starostlivosti:** Vytvoriť prepojenie medzi Žilinským Majákom, jednotlivými zdravotnými zariadeniami a mimovládnymi organizáciami za účelom vytvorenia spolupráce pri riešení problémov, týkajúcich sa poskytovania zdravotnej starostlivosti pre cudzincov.
- **Realizovať informačné kampane:** Kampane zamerané na zvyšovanie povedomia cudzincov o ich právach a dostupnosti zdravotnej starostlivosti. Zahrnúť informácie o tom, ako a kde si môžu uplatniť svoje nároky na zdravotnú starostlivosť. Informovať v dostupnej forme a rozličných jazykoch.

9.4 Zamestnanosť

Pre cudzincov je dôležité v prvom rade zabezpečiť si ekonomickú sebestačnosť, s čím úzko súvisí aj proces jeho postupného uplatnenia na trhu práce a to je hlavným predpokladom pre ľahšie zvládnutie celkového procesu ich integrácie do spoločnosti. Začlenenie sa cudzincov do pracovného procesu predstavuje rýchlejšie prekonávanie či už jazykových alebo kultúrnych bariér.

Jedným z opatrení, ktoré by malo smerovať k zabezpečeniu rovnosti medzi žiadateľmi o zamestnanie je aj poskytovanie relevantných informácií pre cudzincov a utečencov o možnostiach ich účasti na rekvalifikačných kurzoch. Zvýšila by sa možnosť uplatnenia cudzinca na trhu práce a zároveň by sa mohol znížiť aj celkový počet pracovných miest, v ktorých sa dlhodobo prejavuje nedostatok záujemcov o takéto zamestnanie.

Súkromný sektor a zamestnávatelia s veľkým počtom cudzincov predstavujú pre samosprávu kľúčových partnerov. Ich prirodzeným ekonomickým záujmom je stabilizácia pracovnej sily, eliminácia fluktuácie a podpora lojality zamestnancov. Z tohto dôvodu firmy už dnes proaktívne investujú do vlastných integračných opatrení, ako je asistencia pri zabezpečení bývania, komunikácia s úradmi či prekonávanie jazykovej bariéry. Predchádzajú tým komplikáciám spojeným s horšou orientáciou cudzincov v novom prostredí.

Pre mesto sa tu otvára strategická príležitosť nadviazať na existujúcu dobrú prax zamestnávateľov a integrovať ju do svojich systémových opatrení. Užšie zapojenie súkromného sektora do tvorby spoločného plánovania integračných politík umožní nielen ich efektívnejšiu implementáciu, ale otvára aj možnosť finančnej spoluzodpovednosti firiem. Zamestnávatelia navyše fungujú ako prirodzený komunikačný most a spoľahlivý informačný kanál medzi samosprávou a komunitou cudzincov.

Cieľ: Posilnenie postavenia cudzincov na trhu práce

Rámcové aktivity/kroky:

- **Zvýšenie informovanosti v oblasti zamestnanosti:** Organizovanie podujatí a poradenstva s cieľom poskytnúť cudzincom informácie o trhu práce. Informácie zamerané na zvyšovanie ich povedomia o právach a povinnostiach, ktoré sú kľúčové pre úspešné a legálne uplatnenie sa v zamestnaní.
- **Rekvalifikačné kurzy:** Poskytovanie relevantných informácií pre cudzincov a utečencov o možnostiach ich účasti na rekvalifikačných kurzoch so zameraním na získanie nových vedomosti a zručnosti pre zlepšenia možnosti ich uplatnenia sa na trhu práce.
- **Informačné kampane:** Realizácia informačných kampaní zameraných na prevenciu vzniku pracovného vykorisťovania**.**
- **Vytváranie partnerstiev a spolupráca so zamestnávateľmi:** Vytvárať a udržiavať partnerstvá aktívnej spolupráce so zamestnávateľmi. V pravidelných časových intervaloch realizovať spoločné stretnutia so zamestnávateľmi, s cieľom zistenia aktuálneho počtu dostupných pracovných miest vhodných pre cudzincov a utečencov.

9.5 Komunitné aktivity, budovanie vzťahov

Dôležitou súčasťou integrácie cudzincov je aj pocit prijatia spolupatričnosti a bezpečného domova, vytváranie vzťahov na komunitnej úrovni a zapájanie sa do komunitného a kultúrneho života v meste.

Komunitným aktivitám sa v meste venuje v súčasnosti veľké množstvo organizácií. Často však dochádza k duplicitám aktivít alebo neexistuje dostatočne efektívny mechanizmus zdieľania informácií o rôznych aktivitách a podujatiach.

Mesto Žilina má vybudovanú viacročnú tradíciu, na ktorú každoročne priláka veľké množstvo ľudí aj z okolitých miest. Ide napríklad o Staromestské slávnosti či Vianočné trhy. Okrem kultúrnych podujatí v meste hrajú dôležitú úlohu aj jednotlivé športové kluby ak napr. z pohľadu návštevnosti MŠK Žilina, hokejový klub Vlci Žilina, ktoré by mohli prejaviť v budúcnosti spolupatričnosť pri riešení integrácie cudzincov v meste.

Cieľ č.1: Zabezpečiť spoluprácu subjektov zaoberajúcich sa integráciou cudzincov

- **Prepájanie organizácií:** Mesto Žilina spolupracuje s rôznymi organizáciami pôsobiacich na jeho území a, ktoré sa svojou činnosťou podieľajú na procese efektívnej integrácií cudzincov do spoločnosti a reflektujú na ich aktuálne potreby.
- **Sprístupnenie informácií:** Mestské platformy poskytujú základné informácie o činnosti týchto organizácií a ich odborných službách v ukrajinskom a anglickom jazyku.
- **Sieťovanie a systematická koordinácia komunitných aktivít**: Vytvoriť mechanizmus informovania medzi aktérmi ohľadom aktuálnych komunitných aktivít a mechanizmus koordinovania aktérov so zámerom pravidelného vyhodnocovania existujúcich a potrebných komunitných aktivít v meste.

Cieľ č.2: Rozvoj komunitných aktivít prostredníctvom Žilinského Majáka

- **Participácia komunity:** Samospráva aktívne mapuje situáciu cudzincov, komunikuje s nimi a snaží sa ich zapojiť do tvorby aktivít zameraných na ich integráciu, zisťuje ich potreby, predstavy, návrhy a vťahuje cudzincov do diania v meste. Šíriť informácie a dostávať spätnú väzbu.
- **Znižovanie jazykových bariér v komunitnom živote:** Samospráva informuje o kultúrnych a komunitných podujatiach vo viacerých jazykoch a ich cielené šírenie medzi ľudí s cudzineckým pôvodom.
- **Zabezpečenie zázemia pre aktivity cudzincov:** Vytvárať infraštruktúru a priestory pre rozvoj komunitných aktivít cudzincov a cudziniek v meste.

10. Spolupráca subjektov zaoberajúcich sa integráciou cudzincov

Mesto Žilina v predchádzajúcich rokoch a v súčasnej dobe spolupracuje s rôznymi aktérmi, ktorí sa svojou činnosťou podieľajú na procese efektívnej integrácií cudzincov a utečencov do spoločnosti a reflektujú na ich aktuálne potreby. Patria sem:

- **Centrum informácií a podpory Žilinský Maják**
- **Nadácia Mesta Žilina**
- **Človek v ohrození**
- **Diecézna charita Žilina Centrum podpry sv. Bakhity**
- **Ukrajinský dom**
- **Slovenská humanitná rada**
- **Platforma rodín detí so zdravotným znevýhodnením**
- **CPP Žilina- Centrum poradenstva a prevencie**
- **Slovenský Červený Kríž**
- **Národný inštitút vzdelávania a mládeže**
- **Liga za ľudské práva**
- **Centrum pre výskum etnicity a kultúry CVEK**
- **Náruč – Pomoc deťom v kríze**
- **IPčko Žilina**
- **Liga za duševné zdravie**
- **Polonus, o. z.**

Integrácia cudzincov v Žiline by nebola možná bez obetavej práce štátnych inštitúcií, charity a mimovládneho sektora. Tieto organizácie tvoria záchrannú sieť, ktorá cudzincom pomáha pri komunikácií s úradmi, v procese vzdelávania, pri poskytnutí psychologickej podpory. Napr.:

10.1 Diecézna charita Žilina – Centrum podpory sv. Bakhity

Diecézna charita Žilina Centrum podpory sv. Bakhity (ďalej len „charita“) je zapojené do realizácie národného projektu NP Integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín vrátane migrantov, ktorého hlavným cieľom je podpora sociálneho začlenenia osôb s udeleným dočasným útočiskom a ďalších migrantov nachádzajúcich sa v nepriaznivej životnej situácii.

Medzi hlavné oblasti patrí najmä: zamestnávanie, vzdelávanie, zdravotná starostlivosť, psychologická a sociálna podpora, bývanie, sociálne poradenstvo, kultúrne a športové aktivity, uplatňovanie všeobecných právnych nárokov, ale aj podpora komunitnej činnosti. Podporujú

informačné aktivity smerom k širokej verejnosti, ako aj zabezpečovanie inštruktáže a podporných, metodických či koordinačných činností.

Charita má dlhoročné skúseností v oblasti sociálnej práce a humanitárnej pomoci. Venuje sa nepretržite už od vypuknutia vojny odídencom z Ukrajiny. V máji roku 2022 v spolupráci s ostatnými sesterskými charitami a Slovenskou katolíckou charitou zriadili na Slovensku sieť 25 centier podpory, z ktorých práve táto funguje dodnes. Financie sa snažia získavať cez rôzne medzinárodné charitné projekty, cez projekty Európskej únie a regionálne granty.
K máju 2026 pomohli takmer 3 500 klientom, z ktorých najväčšiu časť tvorili práve odídenci z Ukrajiny.

V rámci projektu zabezpečuje multidisciplinárny tím 7 odborných pracovníkov, ktorý tvoria:

- **odborná sociálna pracovníčka** (individuálne sociálne poradenstvo, evidencia prijímateľov v projekte, administratívna pomoc klientom, záznamy realizovaných činností, žiadosti o príspevok, materiálna a potravinová pomoc, administratíva),
- **terénna sociálna pracovníčka** (sprievod, asistencia a podpora pri riešení každodenných situácií vrátane pomoci s hľadaním ubytovania a kontakte s inštitúciami, či lekármi, vedie klub dôchodcov, vymýšľa voľnočasové aktivity vrátane kultúrnych podujatí),
- **psychologička** (individuálne poradenstvo a terapia zameranú na zvládanie traumy, stresu a adaptáciu),
- **tlmočníčka a koordinátorka vzdelávania** (tlmočenie, organizácia vzdelávania, pomoc s nostrifikáciami, sprevádzanie na políciu a iné úradné inštitúcie, získanie termínov na registráciu pre dočasné útočisko a prechodný pobyt, pomoc s podávaním prihlášok na vysoké/stredné školy),
- **lektorka slovenského jazyka**,
- **lektorka anglického jazyka a matematiky / asistentka**,
- **lektor informatiky**.

Súčasťou projektu sú pravidelné **vzdelávacie kurzy** :

- kurzy slovenského jazyka (pre deti a pre dospelých)
- kurzy anglického jazyka, (pre deti a pre dospelých)
- digitálne vzdelávanie,
- doučovanie detí z matematiky,
- komunitné aktivity (Klub mladých a Klub seniorov, odborné prednášky), ktoré podporujú sociálnu inklúziu, rozvoj zručností a budovanie medziľudských vzťahov.

V rámci projektu poskytujú **komplexné služby** zamerané na:

- odborné sociálne poradenstvo a sprevádzanie,
- asistenciu pri orientácii v systéme sociálneho zabezpečenia, zdravotnej starostlivosti a vzdelávania,
- pomoc pri vybavovaní pobytových a úradných záležitostí,
- tlmočnícke a sprievodné služby,
- psychologickú podporu pre jednotlivcov a rodiny, podporu komunitnej integrácie prostredníctvom skupinových a vzdelávacích aktivít.

Začiatkom roka 2026 odštartovali **odborné prednášky pre klientov a verejnosť**, zamerané na praktické témy, ako napríklad pracovné právo, finančná gramotnosť, podpora zdravia a imunity, ako aj plánovaná prednáška o duševnom zdraví v spolupráci s organizáciou IPčkom. Tieto aktivity prispievajú k lepšej orientácii klientov v spoločnosti a zároveň podporujú **vzájomné porozumenie medzi cudzincami a majoritnou spoločnosťou**, keďže sú určené aj pre širokú verejnosť.

V rámci **terénnej sociálnej práce** poskytujú klientom sprevádzanie pri kontakte s inštitúciami, zdravotníckymi zariadeniami a školami, ako aj podporu pri riešení každodenných životných situácií. Od začiatku realizácie projektu (júl 2024) bolo zapojených až **440 prijímateľov** sociálnej služby. Vďaka poskytnutej podpore sa veľké množstvo z nich postupne osamostatnilo, vstúpilo na trh práce alebo stabilizovalo svoju životnú situáciu.

Ďalšie projekty organizácie:

- **Krok za krokom II-** je zameraný predovšetkým na podporu mladých ľudí v situácii NEET (osôb, kt. nie sú zamestnané ani zapojené do vzdelávania alebo odbornej prípravy 15.-29. rokom) ale aj iných ohrozených skupín a to prostredníctvom pomoci pri hľadaní práce, príprave životopisov, pracovného poradenstva, nácviku pracovných pohovorov a sprevádzania klientov počas výberových konaní. V rámci projektu sa zvyšujú možnosti zamestnania klientov aj prostredníctvom propagácie na sociálnych sieťach a rozvíjania spolupráce so zamestnávateľmi.
- **Materiálna a potravinová pomoc**- zabezpečuje základnú humanitárnu podporu pre osoby v núdzi vo forme potravín a materiálnych darov (oblečenie, obuv, iné).

Tieto projekty sa navzájom dopĺňajú a spoločne vytvárajú komplexný systém podpory, ktorý pokrýva sociálne, pracovné aj existenčné potreby cieľovej skupiny cudzincov.
Charita je vďaka svojmu odbornému tímu, dlhoročnej praxi a flexibilnému prístupu stabilným a spoľahlivým partnerom v oblasti integrácie cudzincov a sociálnej pomoci.

10.2 Človek v ohrození, n. o.

Človek v ohrození, n. o., je mimovládna nezisková organizácia so sídlom v Bratislave, ktorá pôsobí na Slovensku od roku 1999 a v meste Žilina rozvíja svoje aktivity od roku 2022. Bola založená s cieľom poskytovať humanitárnu pomoc, sociálnu podporu a vzdelávacie aktivity osobám nachádzajúcim sa v nepriaznivej sociálnej alebo životnej situácii.

Prostredníctvom svojich aktivít organizácia reaguje na aktuálne spoločenské problémy a potreby zraniteľných skupín obyvateľstva. Jej cieľom je prispievať k budovaniu otvorenej, tolerantnej a solidárnej spoločnosti založenej na princípoch rovnosti príležitostí, rešpektu a sociálnej spravodlivosti. Prostredníctvom komunitnej práce, sociálneho poradenstva, psychosociálnej podpory, vzdelávacích aktivít a pracovného poradenstva vytvára podmienky pre zlepšovanie kvality života detí, mládeže, rodín, odídencov z Ukrajiny, marginalizovaných komunít a ďalších osôb ohrozených sociálnym vylúčením.

Organizácia pracuje s jednotlivcom, komunitou a s viacerými skupinami obyvateľstva rôzneho veku, ktoré sa nachádzajú v riziku sociálneho vylúčenia, ohrozenia chudobou alebo v nepriaznivej životnej situácii, s marginalizovanou rómskou komunitou a ľuďmi utekajúcimi pred vojnou na Ukrajine. Osobitná pozornosť je venovaná deťom a mládeži, keďže práve v tejto skupine je mimoriadne dôležité predchádzať sociálnemu vylúčeniu, predčasnému ukončeniu školskej dochádzky a generačnému prenosu chudoby. Významnou skupinou klientov sú tiež osoby prichádzajúce z Ukrajiny v dôsledku vojnového konfliktu, ktoré potrebujú podporu pri integrácii do spoločnosti, zvládaní traumatických skúseností a adaptácii na nové sociálne prostredie.

V rámci programu sociálnej inklúzie medzi hlavné činnosti organizácie patrí:

- **Sociálne poradenstvo a psychosociálna podpora** (individuálne a skupinové poradenstvo, terénnou a ambulantnou formou) v oblasti – bývania, zamestnania, vzdelávania, sociálnej starostlivosti, zdravotnej starostlivosti , vybavovania dokumentov, orientácie v sociálnom systéme.

- **Vzdelávacie aktivity -** doučovanie školských predmetov, jazykové kurzy, rozvoj digitálnych zručností, kariérové poradenstvo, podpora školskej integrácie, detské letné tábory, kreatívne workshopy, environmentálne a kultúrne aktivity, rozvoj komunikačných a sociálnych zručností, kariérové poradenstvo (pre deti, mládež a mladých dospelých), podpora detí z marginalizovaných komunít a detí z Ukrajiny. Významnou súčasťou vzdelávacích aktivít je aj podpora neformálneho vzdelávania prostredníctvom kultúrnych, športových a komunitných podujatí.

- **Podpora zamestnávania a pracovné poradenstvo -** je určené pre dlhodobo nezamestnaným, osobám s nízkym vzdelaním, cudzincom, osobám zo sociálne znevýhodneného prostredia. Poskytovaná je podpora pri tvorbe životopisov, príprave na pracovné pohovory, komunikácii so zamestnávateľmi, orientácii na trhu práce, adaptácii na pracovnom mieste. Ako jedna z prvých organizácií aktívne podporujeme zamestnávateľov v zapájaní sa do systému duálneho vzdelávania pre ukrajinské deti a deti z marginalizovaných rómskych komunít.

- **Dobrovoľníctvo a komunitná práca –** v rámci komunitnej práce sa organizujú rôzne komunitné udalosti, festivaly a kultúrne programy s cieľom podporovať sociálnu inklúziu. Dobrovoľníci za zapájajú pri doučovaní detí, žiakov a študentov, organizovaní komunitných podujatí, realizácií voľnočasových aktivít, prekladov a administratívnej pomoci, podpory klientov pri integrácii, humanitárnych alebo prírodných situácií ohrozujúcich život a bezpečnosť.

Kľúčovým miestom práce je **Klubovňa** vo Vysokoškolskom areáli Veľký diel na sídlisku Vlčince, ktorá funguje ako Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodiny podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách. Služby sú poskytované bezplatne a s dôrazom na anonymitu klientov. Priestor Klubovne vytvára priestor pre budovanie dôvery, rozvoj sociálnych zručností, prevenciu sociálne patologických javov, podporu duševného zdravia, posilňovanie komunitných väzieb.

Pôsobenie organizácie Človek v ohrození, n. o., predstavuje významný prínos pre mesto Žilina v oblasti sociálnej politiky, komunitného rozvoja, podpory sociálnej inklúzie, podpory duševného zdravia, prevencie sociálneho vylúčenia, procesu integrácie cudzincov, podpory zamestnanosti, rozvoja komunitného života, podpory dobrovoľníctva, práce s deťmi a mládežou. Cieľom je naďalej udržiavať a kvalitne rozvíjať už existujúci stabilný bezpečný a komunitný priestor – Klubovňu, tak aby dokázala dlhodobo reagovať na meniace sa potreby ľudí, a naďalej poskytovať služby a realizovať činnosť ako:

- **komplexná psychosociálna podpora naprieč všetkými generáciami** – od detí po seniorov. Poskytovať individuálne aj skupinové poradenstvo, odbornú pomoc a prevenciu duševného zdravia, aktivity zamerané na zvládanie záťaže, traumy a stresu, ako aj na posilňovanie vzťahov a celkového well-beingu jednotlivcov a rodín,

- **neformálne vzdelávanie** – aktivity, ktoré rozvíjajú nielen zručnosti a schopnosti, ale zároveň podporujú vnútornú pohodu a kreativitu. Ide o tvorivé a relaxačné workshopy, komunitné dielne, hudobné a umelecké aktivity, či jazykové kurzy zamerané na neformálnu výučbu slovenčiny a ukrajinčiny,

- **kariérové poradenstvo** – poskytovať individuálnu a skupinovú podporu žiakom základných a stredných škôl, ako aj študentom vysokých škôl. Pomáhať im objaviť svoje silné stránky, pripraviť sa na výber povolania a uplatniť sa na trhu práce,

- **pracovné poradenstvo** so zameraním na skupiny, ktoré nie sú pre pracovný trh prioritné, ako sú ľudia s nízkym vzdelaním, dlhodobo nezamestnaní, či cudzinci, sprevádzanie klientov celým procesom hľadania až po nástup do zamestnania, od písania životopisov, prípravy na pohovory až po kontakt so zamestnávateľmi a asistenciu pri adaptácii v práci,

- **poskytovať scitlivovacie školenia pre zamestnávateľov**, aby boli pripravení efektívne a empaticky pracovať s rozmanitými skupinami zamestnancov

- **realizovať skupinové a komunitné aktivity** – pravidelné podujatia, ktoré sú otvorené pre všetky vekové kategórie bez ohľadu na národnosť, pohlavie, rasu či etnicitu. Cieľom je posilňovať inklúziu, sociálnu kohéziu, medzikultúrny dialóg a zároveň scitlivovať majoritu voči témam tolerancie a solidarity,

- **organizácia sieťovacích stretnutí** s organizáciami a inštitúciami pôsobiacimi v lokalite Žilina a zamestnávateľmi za účelom zdieľania informácií k témam (bývanie, právna pomoc, vzdelávanie, zdravotná starostlivosť, prístup na trh práce a zamestnávanie, psychologická pomoc, prepájanie s majoritou, ...), ktoré aktuálne riešia ukrajinskí odídenci a marginalizovaná rómska komunita rôznej vekovej kategórie s cieľom identifikovať aktuálne problémy a zároveň podávať návrhy na riešenia, informovať o príkladoch dobrej praxe, o plánovaných aktivitách, stretnutiach organizácií pre dané cieľové skupiny.

Význam aktivít organizácie možno identifikovať najmä v nasledovných oblastiach: posilňovanie sociálnej kohézie, prevencia sociálneho vylúčenia, zlepšovaniu školských výsledkov, znižovaniu rizika predčasného ukončenia školskej dochádzky, rozvoju sociálnych kompetencií, posilňovaniu sebavedomia klientov, zvyšovaniu kvality života, integrácia ukrajinských odídencov, podpora dobrovoľníctva a občianskej participácie a podpora medzinárodného partnerstva medzi mestami Žilina a Dnipro.

Mesto Žilina za **účelom podpory partnerstva s partnerským mestom Dnipro na Ukrajine** od r. 2024 pozýva osoby (deti so zákonným zástupcom, ktoré vo vojne stratili svojich otcov) na oddychový a poznávací pobyt do mesta Žilina. Za týmto účelom sa Človek v ohrození, n.o. podieľa na organizačnom zabezpečení pobytu detí z mesta Dnipro. Cieľom pobytu je dopriať rodinám bezpečné a pokojné prostredie, možnosť oddýchnuť si od každodenného stresu vojny, načerpať nové sily a zažiť bežné situácie, ktoré sú dnes pre mnohých na Ukrajine výnimočné – pokojný spánok, pobyt v prírode či čas strávený spolu

bez sirén a krytov. Program zahŕňa spoločné výlety, voľnočasové aktivity aj priestor na oddych a individuálny program. Súčasťou podpory je aj psychologická pomoc počas celého pobytu.

Organizácia Človek v ohrození, n. o., predstavuje významného partnera mesta Žilina v oblasti sociálnej integrácie, komunitného rozvoja, podpory duševného zdravia a práce so zraniteľnými skupinami obyvateľstva. V roku 2025 v oblasti vzdelávania bolo zrealizovaných 177 aktivít, ktoré zaznamenali celkovo 627 účastí, pričom v 612 prípadoch išlo o osoby z Ukrajiny a v 409 prípadoch o deti. Tieto činnosti boli zamerané najmä na podporu formálneho vzdelávania, ale zahŕňali aj jazykové kurzy, neformálne vzdelávanie a kariérové poradenstvo. Paralelne s tým prebiehalo 94 skupinových aktivít s celkovým počtom 1018 účastí (z toho 870 účastí osôb z Ukrajiny a 727 účastí detí), v rámci ktorých sa klienti venovali záujmovým, športovým a kreatívnym aktivitám, iným záujmovým činnostiam alebo využívali psychologickú a psychosociálnu podporu.

Súčasťou poskytovaných služieb boli tiež nízkoprahové aktivity zamerané na spolubytie v bezpečnom priestore. Prepájanie s okolím zabezpečovali komunitné aktivity a podujatia pre verejnosť, ktoré zaznamenali celkovo 1191 účastí. Okrem skupinových programov zohrávala dôležitú úlohu individuálna práca, v rámci ktorej sa uskutočnilo 579 intervencií pre viac ako 100 prijímateľov a prijímateliek služieb. Táto personalizovaná pomoc sa sústredila najmä na kontaktnú prácu, zamestnávanie a na ochranu práv i právom chránených záujmov.

Doterajšie výsledky organizácie v meste Žilina poukazujú na vysokú spoločenskú potrebu komunitných, integračných a psychosociálnych služieb, na význam organizácie pre sociálnu stabilitu mesta, potrebu ďalšieho rozvoja sociálnych služieb a potrebu stabilného financovania aktivít za účelom dlhodobej udržateľnosti komunitného rozvoja mesta Žilina.

10.3 Občianske združenie Ukrajinský dom Žilina

Občianske združenie Ukrajinský dom Žilina (ďalej len „UDŽ“) vzniklo vo februári 2022 ako reakcia na vojenskú agresiu Ruskej federácie proti Ukrajine a príchod osôb s dočasným útočiskom na územie Slovenskej republiky. Združenie založili členovia ukrajinskej komunity v spolupráci so slovenskými dobrovoľníkmi s cieľom poskytovať humanitárnu, informačnú a integračnú podporu osobám prichádzajúcim z Ukrajiny.

Počas prvých dní vojenskej invázie poskytol žilinský podnikateľ priestory, ktoré sa následne stali známymi ako Ukrajinský dom. V objekte boli zriadené priestory na dočasné ubytovanie osôb utekajúcich pred vojnou, sklad humanitárnej pomoci a kontaktné centrum, kde odídenci získavali základné informácie, poradenstvo a potrebnú podporu.

Od svojho vzniku sa UDŽ stal významným partnerom mesta Žilina pri poskytovaní pomoci a podpory cudzincom, najmä štátnym príslušníkom Ukrajiny. V počiatočnom období utečeneckej krízy zabezpečoval UDŽ humanitárnu a sociálnu podporu najmä:

- prvý kontakt a orientáciu v systéme pomoci,
- poskytovanie núdzového ubytovania,
- sprostredkovanie ubytovania,
- distribúciu humanitárnej a materiálnej pomoci,
- pomoc pri vybavovaní administratívnych náležitostí,
- tlmočnícke a informačné služby,
- podporu pri prístupe k zdravotnej starostlivosti, vzdelávaniu a zamestnaniu.

UDŽ zároveň vytvorilo sieť dobrovoľníkov a spolupracujúcich organizácií, ktorá umožnila efektívne reagovať na potreby prichádzajúcich osôb. Po stabilizácii situácie sa činnosť organizácie postupne zamerala na dlhodobú integráciu migrantov a podporu sociálnej súdržnosti v meste. V rámci integrácie a komunitných aktivít UDŽ realizuje vzdelávacie, komunitné a voľnočasové aktivity pre deti, mládež a dospelých, vrátane:

- kurzov slovenského jazyka,
- doučovania školských predmetov,
- komunitných a kultúrnych podujatí,
- psychologickej a sociálnej podpory,
- tvorivých, športových a voľnočasových aktivít,
- programov pre deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Aktivity sú otvorené nielen pre osoby z Ukrajiny, ale aj pre ďalších migrantov a miestnych obyvateľov, čím podporujú vzájomné porozumenie a inklúziu.

Mesto Žilina od roku 2022 spolupracuje s UDŽ pri realizácii integračných, komunitných a humanitárnych aktivít. Spolupráca je formalizovaná prostredníctvom zmlúv a dotačných mechanizmov zameraných na poskytovanie služieb cudzincom a národnostným menšinám. UDŽ sa podieľa na realizácii informačných, poradenských a komunitných aktivít podporujúcich integráciu migrantov do života mesta.

Ukrajinský dom Žilina úspešne spolupracuje s Centrom informácií a podpory „Žilinský Maják“, v ktorého priestoroch realizuje viaceré komunitné a vzdelávacie aktivity.

Medzi najvýznamnejšie patria:

- Škola ukrajinistiky Žilina,
- Klub matky s deťmi,

- IT klub,
- Iné komunitné, vzdelávacie a voľnočasové programy pre deti a mládež.

Spolupráca prispieva k vytváraniu bezpečného priestoru pre stretávanie, vzdelávanie a budovanie vzťahov medzi migrantmi a miestnou komunitou.

Významným projektom združenia je **Škola ukrajinistiky Žilina**, otvorená v roku 2025 v priestoroch Centra informácií a podpory „Žilinský Maják“. Cieľom školy je podporovať zachovanie ukrajinského jazyka, kultúrneho dedičstva a identity detí s ukrajinským pôvodom pri súčasnom začleňovaní do slovenského vzdelávacieho systému a spoločnosti. Vzdelávacie aktivity zahŕňajú výučbu ukrajinského jazyka a literatúry, poznávanie dejín, geografii a tradícií Ukrajiny, tvorivé dielne a kultúrno-vzdelávacie podujatia.

UDŽ sa pravidelne podieľa na organizácii a realizácii kultúrnych podujatí v meste Žilina. Medzi najvýznamnejšie patria podujatia pri príležitosti **Dňa nezávislosti Ukrajiny, Ukrajinského dňa, účasť na Žilinskom karnevale, Staromestských slávnostiach a ďalších komunitných akciách**. Tieto podujatia podporujú medzikultúrny dialóg, prezentáciu ukrajinskej kultúry a posilňovanie vzťahov medzi miestnou a migrantskou komunitou.

Ukrajinský dom Žilina prevádzkuje **Komunitný sklad na adrese Horný Val 4**, ktorý slúži ako priestor na výmenu a poskytovanie materiálnej pomoci. Sklad funguje na princípe solidarity a opätovného využívania vecí. Popri materiálnej pomoci sa stal miestom komunitných stretnutí, dobrovoľníckych aktivít a environmentálne zodpovedných iniciatív podporujúcich obehové hospodárstvo a znižovanie množstva odpadu.

V spolupráci s Mestom Žilina sa UDŽ podieľa na organizovaní **swapových podujatí na Mestskej tržnici**. Tieto aktivity podporujú sociálnu integráciu, komunitné stretávanie a environmentálnu udržateľnosť prostredníctvom výmeny oblečenia, kníh, domácich potrieb a ďalších predmetov. Podujatia zároveň vytvárajú priestor pre neformálne stretnutia obyvateľov mesta rôzneho pôvodu a prispievajú k budovaniu súdržnej a otvorenej komunity.

UDŽ predstavuje významného partnera mesta Žilina v oblasti integrácie migrantov, komunitného rozvoja a podpory osôb s dočasným útočiskom. Prostredníctvom humanitárnych, vzdelávacích, kultúrnych a komunitných aktivít prispieva k sociálnej súdržnosti, medzikultúrnemu dialógu a vytváraniu inkluzívneho prostredia pre všetkých obyvateľov mesta.

10.4 Slovenská humanitná rada

Slovenská humanitná rada (ďalej len „SHR“) v Žiline v roku 2025poskytovala komplexnú podporu osobám s dočasným útočiskom a ďalším odídencom z Ukrajiny. Činnosť organizácie bola zameraná najmä na sociálne poradenstvo, pomoc pri integrácií, riešenie

pobytových otázok, podporu v oblasti zdravotnej starostlivosti, financií, bývania, zamestnania a ďalších oblastí každodenného života. Cieľom poskytovaných služieb bolo zabezpečiť odbornú, dostupnú a efektívnu pomoc klientom pri riešení ich životnej situácie a pri integrácii do spoločnosti na území Slovenskej republiky.

Štatistický prehľad činnosti za rok 2025

Počas roka 2025 organizácia poskytla služby celkovo 1 192 klientom. Z uvedeného počtu bolo zaevidovaných 212 nových klientov. Služby boli poskytované rôznymi formami komunikácie, pričom najčastejšie išlo o osobné konzultácie a telefonickú komunikáciu.

Formy komunikácie s klientmi

- osobné konzultácie: 1 459 kontaktov,
- telefonická komunikácia: 1 145 kontaktov,
- terénna práca: 453 kontaktov,
- emailová komunikácia: 339 kontaktov.

Poskytované služby v priebehu roka 2025 boli klientom poskytované najmä tieto druhy služieb:

- pomoc v oblasti pobytu a administratívnych úkonov,
- integračné aktivity a kurzy slovenského jazyka,
- pomoc v oblasti zdravotnej starostlivosti,
- asistencia v rámci programov UNHCR,
- finančné a sociálne poradenstvo,
- pomoc pri riešení otázok bývania,
- právne poradenstvo,
- podpora pri hľadaní zamestnania,
- materiálna pomoc,
- prekladateľské a tlmočnícke služby,
- pomoc v oblasti vzdelávania.

Najvyšší počet služieb bol poskytnutý v nasledovných oblastiach:

1. pobytové otázky – 882 služieb,
2. integračné aktivity – 488 služieb,
3. zdravotná starostlivosť – 477 služieb,
4. asistencia v rámci UNHCR – 332 služieb,
5. finančné poradenstvo a pomoc – 261 služieb,
6. ubytovanie – 224 služieb,
7. právne otázky – 168 služieb.

Najčastejšie riešenými témami boli najmä:

- otázky spojené s dočasným útočiskom,

- rezervácie termínov a zmeny pobytu,
- kurzy slovenského jazyka a integračné aktivity,
- všeobecné informácie o právach a možnostiach podpory,
- objednávanie a sprevádzanie klientov k lekárom,
- asistencia pri komunikácii s úradmi a inštitúciami,
- podpora v rámci programov UNHCR.

Klienti podľa regiónov Ukrajiny

Najväčší počet klientov pochádzal z nasledovných regiónov Ukrajiny:

- Dnipropetrovská oblasť – 166 klientov,
- Donecká oblasť – 151 klientov,
- Charkovská oblasť – 132 klientov,
- mesto Kyjev – 118 klientov,
- Kyjevská oblasť – 64 klientov,
- Záporožská oblasť – 55 klientov,
- Odeská oblasť – 46 klientov,
- Zakarpatská oblasť – 42 klientov.

Uvedené údaje potvrdzujú, že najväčšiu skupinu klientov tvorili osoby pochádzajúce z oblastí najviac zasiahnutých vojnovým konfliktom.

Činnosť SHR v Žiline v roku 2025 potvrdila pokračujúcu potrebu komplexnej podpory odídencov z Ukrajiny. Poskytované služby boli orientované na praktickú pomoc pri riešení pobytových, sociálnych, zdravotných, integračných a administratívnych otázok. Významnú úlohu zohrávala individuálna podpora klientov, osobné konzultácie a koordinácia pomoci v spolupráci s miestnymi inštitúciami a partnerskými organizáciami.

Na základe realizovaných aktivít možno konštatovať, že poskytované služby významne prispeli k stabilizácii životnej situácie klientov, ich lepšej orientácii v systéme pomoci a k podpore ich integrácie do spoločnosti na Slovensku.

Graf č. 9 Formy komunikácie s klientmi

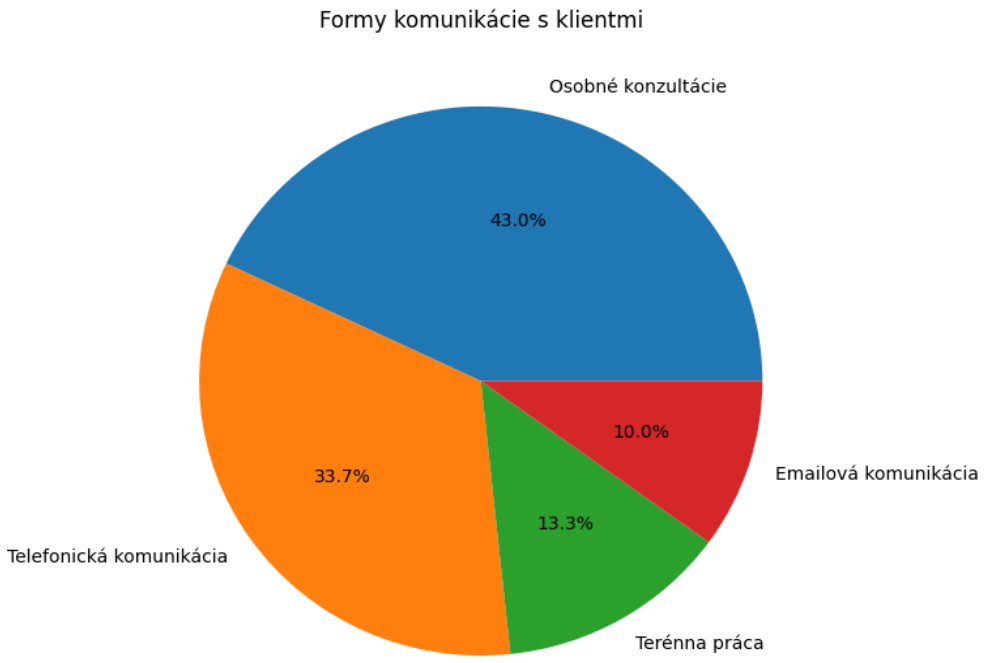

Zdroj: Zdroj: Evidencia Slovenskej humanitnej rady v Žiline

Graf č. 10 Najčastejšie poskytované služby

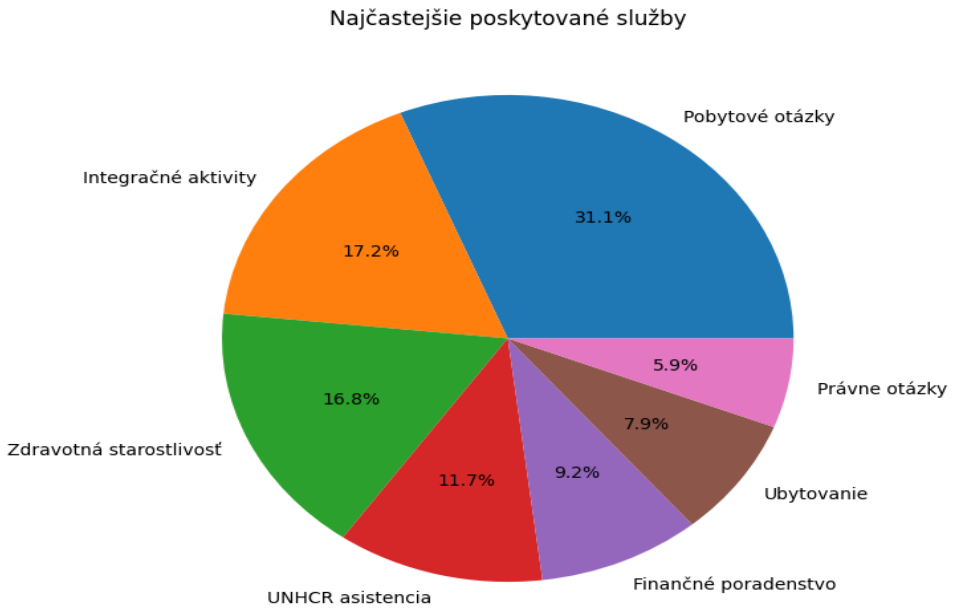

Zdroj: Slovenskej humanitnej rady v Žiline

Graf č. 11 Najčastejšie poskytované služby

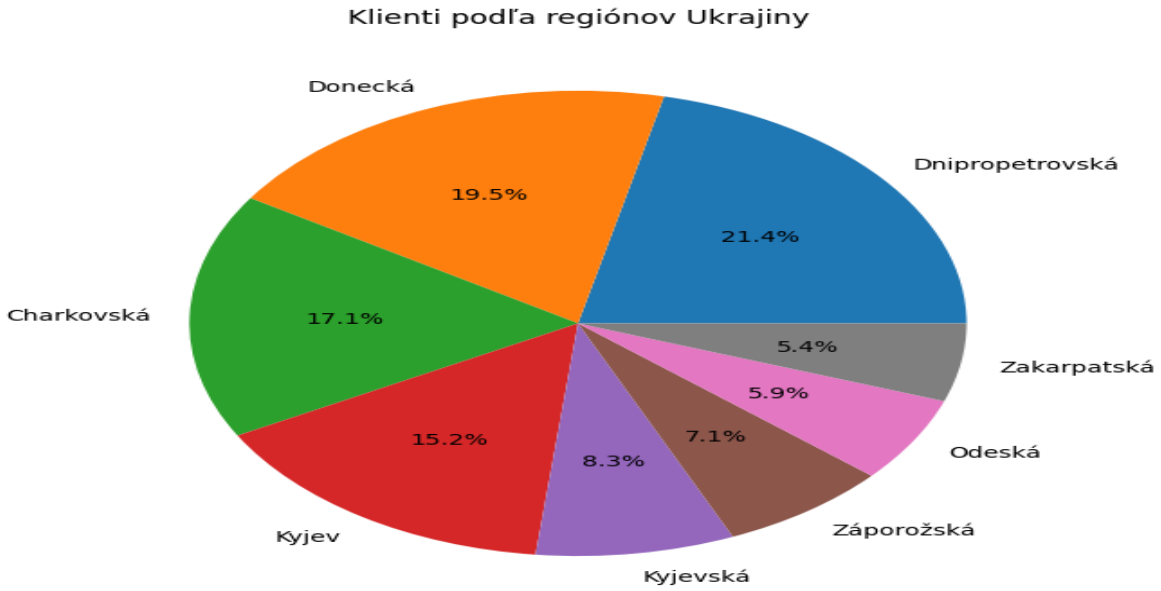

Zdroj: Slovenskej humanitnej rady v Žiline

10.5 Platforma rodín detí so zdravotným znevýhodnením

Je občianske združenie rodičov detí so zdravotným znevýhodnením s celoslovenskou pôsobnosťou. Víziou je, aby všetky deti so zdravotným znevýhodnením a ich rodiny boli súčasťou rešpektujúcej, inkluzívnej a láskavej spoločnosti. Podporujú rodiny detí so zdravotným znevýhodnením, tlmočia ich potreby a presadzujú ich práva. Ročne podporia 1200 rodín detí so zdravotným znevýhodnením.

V rokoch 2023 – 2026 ide približne 200 podnetov od cudzincov z Ukrajiny, prevažne rodín s deťmi so zdravotným znevýhodnením, ktoré sa v uvedenom období obracali na Platformu rodín detí so zdravotným znevýhodnením.

Platforma rodín detí so zdravotným znevýhodnením s finančnou podporou UNICEF, ktorá je jednou najvýznamnejšou organizáciou na svete, ktorá pomáha deťom v núdzi, a ktorá sa zaoberá ochrannou práv detí, ich vzdelávaním, zdravím a bezpečím v humanitných krízach, zostavila na základe podnetov od rodičov detí so zdravotným znevýhodnením, ktorí na Slovensku našli útočisko, „Situačnú analýzu a posúdenie potrieb ukrajinských detí so zdravotným znevýhodnením a ich rodín na Slovensku“.

Táto analýza vymedzuje hlavné zistenia a odporúčania:

- **zdravotná starostlivosť**
  - ✓ **hlavné zistenia** - pediatrickej a špecializovanej starostlivosti, nedostatočná dostupnosť potrebnej zdravotnej starostlivosti a nedostatočné pokrytie

zdravotníckych pomôcok, ťažkosti s diagnózou (jazyková bariéra, limitovaná dostupnosť špecialistov,...), potreba psychosociálnych služieb (pre deti aj opatrovateľov), presun na Ukrajinu kvôli diagnostike, liečbe, zdravotníckym pomôckam,

- ✓ **odporúčania -** zlepšenie dostupnosti terapií a zdravotníckych pomôcok, zlepšenie informovanosti rodičov a poskytovateľov, zlepšenie systému odporúčaní špecializovanej starostlivosti, podpora modelu špecializovaných zdravotných stredísk a terénnych zdravotníckych tímov, rozvoj trauma-informovaného prístupu a scitlivovania na témy zdravotného znevýhodnenia, najmä u pediatrov („vstupné brány" do systému zdravotnej starostlivosti), podpora dlhodobej psychosociálnej podpory a prevencie.

- **vzdelávanie**
  - ✓ **hlavné zistenia** - z celkového počtu 9665 detí z UA na Slovenských školách iba 82 detí so zdravotným znevýhodnením (február-september 2022, =0.8%), nedostatočné kapacity pre ukrajinské deti so zdravotným znevýhodnením (najmä ZŠ a materské školy), občasné prípady šikany zo strany žiakov ale aj učiteľov, odmietnutie diagnostiky rodičmi za cieľom uľahčiť dieťaťu zápis,

  - ✓ **odporúčania -** zvýšenie kapacít v predškolských zariadeniach a školách pre deti so zdravotným znevýhodnením, poskytovanie bilingválnych špeciálnych asistentov, psychológov a iných podporných opatrení, zefektívnenie prijímania ukrajinských zamestnancov do škôl (napr. asistentov, psychológov, atď.), zváženie povolenia zápisu s oficiálnou diagnostikou z Ukrajiny, adresovanie šikanovania žiakmi a učiteľmi – školské intervenčné tímy psychológov, v prípade potreby uplatniť disciplinárne opatrenia, poskytovanie podpory učiteľom a budovanie kapacít v oblasti inkluzívneho vzdelávania a prevencie šikany, odborná príprava učiteľov o trauma-informovanom prístupe a o práci s deťmi so zdravotným znevýhodnením, zvýšenie podpory rodičov prostredníctvom laického poradenstva, podporných skupín, poradenských konzultácií, atď.

- **sociálne služby**
  - ✓ **hlavné zistenia** - 303 ukrajinských detí s opatrovateľským príspevkom od UNICEF v roku 2022, 187 ukrajinských detí s podporou od ÚPSVaR v januári 2023 (Dotácia na podporu humanitárnej pomoci osobe s osobitnou ochranou v súvislosti s jej závažným zdravotným postihnutím), pilotný, zjednodušený nástroj na posúdenie odkázanosti na sociálnu podporu pre ukrajinské rodiny , ďalšie formy štátnej sociálnej podpory pre ľudí so zdravotným znevýhodnením zatiaľ

nedostupné pre deti odídencov z Ukrajiny, možnosti práce z domu veľmi vyhľadávané,

- ✓ **odporúčania** - testovanie zjednodušeného nástroja na posúdenie zdravotného znevýhodnenia vo všeobecnej populácii, zváženie poskytnutia prístupu k všetkým formám štátnej podpory pre rodiny so zdravotným znevýhodnením z Ukrajiny, rozšírenie možností starostlivosti o deti, najmä pre osamelých opatrovateľov, rozšírenie dostupnosti bezbariérového ubytovania (najmä v štátnych zariadeniach), zabezpečenie bezplatnej verejnej dopravy a parkovania pre držiteľov ZŤP z Ukrajiny a ich sprievodcov.

- **integrácia**
  - ✓ **hlavné zistenia** - izolácia, predovšetkým matiek detí so zdravotným znevýhodnením (86% odídencov-opatrovateľov, ktorí prijímali opatrovateľský grant v januári 2023 boli ženy), úzke kontakty rodín s miestnymi reálne uľahčujú miestnu integráciu, prípady potenciálnej diskriminácie z dôvodu národnosti alebo etickej príslušnosti ,

  - ✓ **odporúčania** - podpora komunitných akcií a podpora zamestnanosti ukrajinských opatrovateľov pre uľahčenie miestnej integrácie, podpora programov laického poradenstva a rovesníckej podpory (napr. aj medzi zamestnávateľmi), podpora existujúcich nástrojov na ohlasovanie sťažností, a prešetrenie diskriminačných praktík či vykorisťovania zo strany pracovníkov s deťmi z Ukrajiny.

- **Informácie a údaje**

  - ✓ **hlavné zistenia** - informačná priepasť medzi slovenskými úradmi a ukrajinskými rodinami, informačná priepasť medzi štátnymi organizáciami a poskytovateľmi služieb (najmä v oblasti zdravotníctva), chýbajúce údaje o počtoch detí so zdravotným znevýhodnením z Ukrajiny, ťažkosti s nastavením služieb,

  - ✓ **odporúčania** - pravidelné informovanie verejnosti a poskytovateľov služieb štátnymi aktérmi pomocou oficiálnych komunikačných kanálov a informačných kampaní v slovenčine a v ukrajinčine, aktuálne, verejne prístupné a kvalitné údaje o číslach utečencov so zdravotným znevýhodnením v školách, v systéme verejného zdravotného poistenia, atď.

Platforma rodín detí so zdravotným znevýhodnením funguje v Bratislave, Košiciach, Žiline a Zvolene. Svoju činnosť zameriava najmä na podporné skupiny pre rodičov detí so zdravotným znevýhodnením, individuálne poradenstvo, voľnočasové aktivity, komunitné

aktivity na zapojenie rodín detí do spoločnosti, inkluzívne aktivity, advokačné aktivity voči regionálnym inštitúciám v prospech detí so zdravotným znevýhodnením a ich rodín.

10.6 Centrum pre výskyt etnicity a kultúry CVEK

Centrum pre výskum etnicity a kultúry (ďalej len „CVEK“) je nezávislá mimovládna organizácia, ktorá sa snaží svojimi výskumnými, analytickými a vzdelávacími aktivitami prispieť k vytváraniu spravodlivejšej a súdržnejšej spoločnosti. Centrum vzniklo v roku 2005 a sídli v Bratislave. Cieľom je systematicky prispievať k vytváraniu prostredia, kde sa každý človek môže cítiť ako hodnotná a rešpektovaná bytosť. Ich práca vychádza z ľudsko právnych princípov, akými sú rešpektovanie dôstojnosti každého človeka a rozmanitosti spoločnosti.[10]
V roku 2024 CVEK vypracoval v rámci projektu s donorom UNHCR tieto analytické údaje:

Zamestnávanie cudzincov

Čo sa týka oblasti zamestnanosti cudzincov, údaje sú dostupné len na úrovni okresu Žilina. Z aktuálnej štatistiky Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny vyplýva[11], že **v marci 2024 bolo celkovo v tomto okrese evidovaných 3 162 zamestnaných cudzincov**. Z nich bolo zamestnaných na základe povolenia na zamestnanie 906 štátnych príslušníkov tretích krajín (129 žien a 777 mužov).

Ďalší občania tretích krajín boli zamestnaní na základe informačnej karty, takých bolo spolu 1604, z nich bolo 876 mužov a 721 žien (7 nezistení).
V rámci okresu pracovali aj občania EÚ/EHP na základe informačnej karty. V marci 2024 ich bolo celkovo evidovaných 652, 159 žien a 485 mužov (8 nezistení).

Vzdelávanie cudzincov

Deti a mladí ľudia z iných krajín sú evidovaní v školských štatistikách. Podľa údajov za školský rok 2023/2024 k 15.9.2023 sa v okrese Žilina vzdelávalo na základných školách **453 detí cudzincov** (na štátnych ZŠ 376, na súkromných ZŠ 26 a na cirkevných 51), z nich 35 malo v okrese trvalý pobyt[12]. K 30.10.2023 študovalo na Žilinskej univerzite 476 cudzincov z nich 214 bolo žien v dennej forme štúdia, v externej iba 14 študentov[13].

Aktéri integrácie a ich aktivity

[10] https://cvek.sk/o-nas/
[11] https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/zamestnavanie-cudzincov-statistiky/zamestnavanie-cudzincov-na-uzemi-slovenskej-republiky-za-rok-2024.html?page_id=1335245
[12] Zdroj: Štatistika Centra vedecko-technických informácií.
[13] Zdroj: Štatistika Centra vedecko-technických informácií.

Verejné a štátne inštitúcie: Mesto Žilina, Mestský úrad Žilina, Žilinský samosprávny kraj , Cudzinecká polícia, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny v Žiline, Okresný úrad Žilina

Občianske organizácie, iniciatívy a ďalší aktéri: Ukrajinský dom Žilina, Komunitný sklad Žilina, Ukraiinská spilka, Slovenská katolícka charita – Centrum podpory Žilina, Liga za duševné zdravie, IPčko/Káčko v Žiline, Človek v ohrození, Centrum včasnej intervencie Žilina, n.o., Camp Žilina, Nadácia Milana Dubca, Honorárny konzulát Kórejskej republiky v Žiline (pôsobí v Žiline od roku 2016 ako centrum pomoci pre kórejských občanov žijúcich a pracujúcich na Slovensku).

Neformálne združenia a iniciatívy: Foreigners in Žilina, Žilina pomáha Ukrajine.
Lokálne/regionálne médiá: MY Žilina , Radničné noviny mesta Žilina.

Aktivity v rámci mesta po vypuknutí vojny na Ukrajine

Aktivity mesta

Krátko po vypuknutí vojny na Ukrajine zareagovala samospráva mesta a ďalší aktéri konkrétnymi formami pomoci utečencom, ale aj rôznymi ďalšími aktivitami a podujatiami, ktoré mali skôr symbolický charakter prejavujúci nesúhlas s vojenskou agresiou a solidaritu s napadnutou Ukrajinou.

V meste sa konal napríklad koncert na podporu Ukrajiny[14], neskôr tiež cyklojazda za mier na podporu utečencov z Ukrajiny a proti nezmyselnosti vojny. Mesto oficiálne ukončilo svoju spolupráci s partnerskými mestami v Rusku a v Bielorusku[15].

Mesto reagovalo na vzniknutú situáciu a financovalo potrebné aktivity a pomoc z programu Fast Care, z ktorého mesto získalo v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu nenávratný finančný prostriedok na riešenie mimoriadnej situácie v dôsledku príchodu utečencov z Ukrajiny[16].

Mesto ako iné mestá na Slovensku riešilo aj praktické veci týkajúce sa materiálnej pomoci odídencom, vzdelávania ich detí, vyplácania príspevku na ubytovanie.

Situácia a skúsenosti v meste Žilina so zahraničnou migráciou a integráciou cudzincov

Populácia obyvateľov mesta Žilina sa stala v uplynulých rokoch stále viac rozmanitou. Okrem toho, že migrácia zo zahraničia do mesta sa pravdepodobne ako v iných mestách a regiónoch Slovenska zintenzívnila po vstupe Slovenska do EÚ, má mesto špecifickú skúsenosť a tou je príchod automobilky KIA do regiónu. Ten so sebou priniesol nielen ekonomický rozvoj, nárast počtu pracovných príležitostí, ale aj pracovnú silu zo zahraničia, či už v podobe

[14] https://www.facebook.com/events/mari%C3%A1nske-n%C3%A1mestie-010-01-%C5%BEilina-slovensk%C3%A1-republika/koncert-pre-ukrajinu-%C5%BEilina/2771835039787362/?locale=es_ES
[15] https://www.zilinak.sk/clanky/19009/mesto-zilina-ukoncilo-spolupracu-s-partnerskymi-mestami-v-rusku-a-bielorusku-samosprava-podporuje-ukrajinu
[16] https://zilina.sp21.sk/a/14073/zilinska-radnica-navrhuje-upravit-sadzby-dani-z-nehnutelnosti-pre-rok-2024-dovodom-su-vyssie-vydavky

manažmentu a vedúcich pracovníkov a ich rodín z Kórejskej republiky, alebo zahraničných pracovníkov, napríklad z Ukrajiny, ktorí obsadili niektoré ďalšie pracovné pozície.

S nárastom rozmanitosti populácie obyvateľov mesta bolo mesto a jeho obyvatelia konfrontované teda v súvislosti príchodom Kórejčanov. Hoci spočiatku bolo možné zaznamenať rôzne názory a skúsenosti vyplývajúce z rozdielnosti kultúr novo prichádzajúcich a domácej populácie, ktoré bolo možné pozorovať najmä v pracovnej oblasti, postupne sa ľudia z Kórei stali súčasťou mesta. Pozitívny posun v ich začlenení a vnímaní sa pravdepodobne udial vďaka postupnému prispôsobovaniu a prínosu, ktorý príchod automobilky pre mesto a región znamenal.

V rámci mesta aktuálne pôsobí Kórejské kultúrne centrum, je tu Honorárny konzulát Kórejskej republiky, ktorý organizuje aj podujatia zamerané na to, aby domáca populácia mala možnosť spoznať kórejskú kultúru[17]. Mesto sa snaží ďalej rozvíjať kontakty medzi domácimi aktérmi a kórejskými firmami[18].

V roku 2022 po vypuknutí vojny na Ukrajine, začali do mesta prichádzať ľudia utekajúci pred vojnovým konfliktom. Opäť sa zmenila situácia, súčasťou populácie cudzincov žijúcich v meste sa stali odídenci, ktorí sa ocitli v porovnaní s ľuďmi migrujúcimi dobrovoľne za prácou alebo vzdelávaním v špecifickej situácii a potrebovali výraznejšiu pomoc a podporu. V rámci mesta sa zaktivizovali rôzni aktéri, ktorí im začali pomáhať a poskytovať podporu.

Počas roka 2023 bola v meste Žilina a okolitom regióne zaznamená aj tranzitná migrácia, kedy mestom prechádzali utečenci pôvodom najmä zo Sýrie. Títo ľudia zotrvali na území mesta len obmedzený čas, kým absolvovali procesné úkony na oddelení cudzineckej polície a zväčša pokračovali vo svojej ceste ďalej[19].

Výzvy v rámci mesta pred vypuknutím vojny na Ukrajine

Na jeseň 2020 CVEK realizoval v Žiline kvalitatívne rozhovory s viacerými aktérmi (štátne inštitúcie, samospráva, mimovládne organizácie, zamestnávatelia) zamerané na situáciu cudzincov žijúcich v meste a ich integráciu[20]. Keďže tieto rozhovory prebehli ešte pred vypuknutím vojny na Ukrajine, nemohli reflektovať nárast počtu cudzincov, špecifickú situáciu odídencov a aktivity zamerané na ich podporu. Napriek tomu tieto rozhovory ukázali viaceré výzvy v tom čase spojené so začlenením cudzincov do života a vzťahov v meste, ktoré v určitej podobe pretrvávajú pravdepodobne aj dnes.

---

[17] https://www.zilinak.sk/clanky/23104/foto-korejsky-vecer-na-postovej-poodhalil-kulturu-vyspeleho-azijskeho-naroda, https://www.zilinak.sk/clanky/22955/hanbok-kimchi-aj-sodzu-korejsky-vecer-na-postovej-poodhali-kulturu-vyspeleho-azijskeho-naroda

[18] https://zilina.sk/zilinska-samosprava-privitala-vyznamne-korejske-spolocnosti/

[19] https://www.zilinak.sk/clanky/25506/migranti-prechadzaju-aj-zilinou-policia-overovala-ci-disponuju-potrebnymi-potvrdeniami

[20] Rozhovory boli zrealizované v rámci projektu Výskum integrácie cudzincov – bariéry, nástroje a postoje - https://cvek.sk/vyskum-integracie-cudzincov-bariery-nastroje-a-postoje/.

Samospráva mesta v tom čase už reflektovala, že populácia mesta sa postupne stáva vďaka migrácii zo zahraničia viac rozmanitou. Mala základnú štatistiku o počte cudzincov, z ktorých však pomerne veľkú časť tvorili ľudia z Českej republiky, Poľska, ktorí v rámci mesta úplne „zapadli“ medzi domácich obyvateľov.

Ďalšou výraznou skupinou boli ľudia z Kórei, ktorých mesto vnímalo ako do značnej miery integrovaných. Poslednou v tom čase ako tak viditeľnou skupinou boli ľudia prichádzajúci za prácou (napr. z Ukrajiny, Srbska), ktorí bývali v ubytovaniach na okraji mesta. Zároveň však samospráva nemala v podstate žiadny štrukturovaný prístup k tejto téme, žiadne koncepčné dokumenty, personálne, odborné kapacity, alebo spoluprácu a komunikáciu s inými aktérmi v tejto téme. Absentovala napríklad aj výmena informácií medzi školami o téme vzdelávania detí cudzincov. Mesto nemalo prijaté nejaké integračné politiky, čo vyplývalo z relatívne nízkeho počtu cudzincov žijúcich v rámci mesta. Samospráva reflektovala, že s výraznejších nárastom počtu cudzincov v meste, príde aj potreba zavádzania integračných politík.

Z pohľadu iných aktérov bolo výzvou zamestnávanie cudzincov, pretože bol nedostatok kapacít na úrade práce a cudzineckej polícii, aby zvládali v krátkom čase všetky procesné úkony súvisiace so zamestnávaním cudzincov. Vytváralo to tlak na aktérov zúčastnených v tomto procese (zamestnávatelia – úrad práce – cudzinecká polícia). Nárast počtu cudzincov zamestnaných v Žiline a okolí zaznamenali najmä v roku 2019, pandémia COVIDu v roku 2020 zamestnávanie cudzincov trochu utlmila, resp. dochádzalo k tomu, že sa zahraniční pracovníci rôzne presúvali medzi firmami. Na úrovni mesta, resp. regiónu bola v čase realizácie výskumu intenzívna komunikácia medzi Úradom práce, zamestnávateľmi a cudzineckou políciou.

Z pohľadu cudzincov žijúcich v meste absentovalo v tom čase viac príležitostí nadviazať vzťahy medzi domácou populáciou a ľuďmi z iných krajín, ktorí sa v meste usadili. „Vnímanie cudzincov by bolo lepšie, keby bolo viac kultúrno-spoločenských aktivít, ktoré by ich zapájali, resp. boli organizované pre cudzincov, aj širokú verejnosť, aby ich prepájali. Negatívne vzťahy a postoje sú o tom, že tu chýbajú vzťahy a komunikácia“ uviedla respondentka/cudzinka. Cudzinci tiež pociťovali potrebu učiť sa jazyk, avšak nie len neformálne, ale absolvovať aj jazykový kurz, aby bolo učenie jazyka efektívnejšie, z ich strany bol teda dopyt po rôznych jazykových kurzoch, avšak nebola úplne dostatočná ponuka vhodných jazykových kurzov. Problematickou bola v tom čase aj byrokracia na úradoch a inštitúciách a nedostupnosť jednoduchých informácií v cudzích jazykoch (aspoň niektorých). Nedostatočnými boli aj možnosti získania podpory na rôzne kultúrne aktivity a podujatia, kde by sa ľudia s cudzineckým pôvodom mohli stretávať.

Záver

Mesto Žilina zohráva v oblasti integrácie cudzincov koordinačnú a riadiacu úlohu. Prostredníctvom mestského úradu zabezpečuje tvorbu strategických dokumentov, koordináciu jednotlivých aktivít a prepojenie rôznych oblastí, ktoré sa integrácie týkajú. Kľúčovú úlohu v tejto oblasti zohráva najmä odbor sociálny a bytový, ktorý zabezpečuje poskytovanie sociálnych služieb, poradenstva a riešenie krízových situácií.

Mesto zároveň zabezpečuje komunikáciu s verejnosťou, koordinuje spoluprácu s partnermi a vytvára podmienky pre realizáciu opatrení v jednotlivých oblastiach. Úlohou bude teda zabezpečenie prepojenia medzi jednotlivými odbormi mestského úradu, najmä v oblastiach školstva, prevencie, bytovej politiky a komunikácie. Mesto zároveň vystupuje ako partner pre štátne inštitúcie a ďalšie organizácie pôsobiace v území.

Táto stratégia je koncipovaná ako otvorený a flexibilný nástroj, ktorý bude priebežne aktualizovaný v závislosti od vývoja situácie. Zmeny v počte a štruktúre cudzincov, ako aj nové výzvy v oblasti sociálnej inklúzie a prevencie si vyžadujú pravidelné prehodnocovanie nastavených priorít.